

Betænkning

over

- I. forslag til næringslov,
 II. forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter
 inden for detailhandelen og
 III. forslag til lov om ændringer i beværterloven.

(Afgivet af udvalget den 11. maj 1966).

Udvalget har holdt 13 møder og herunder haft 3 samråd med handelsministeren samt 1 samråd med boligministeren.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Andelsforeningen Københavns Engros
 Grønttorv,
 Peter Andersen,
 Boligudvalget for Bevægelseshæmmede,
 Brugsforeningen HB,
 Dansk Soft Ice & Iskrem Forening,
 Foreningen af rejsende Uldhandlere i Danmark,
 Grosserer-Societetets Komité,
 Håndværksrådet,
 Kunsthandlerforeningen af 1943,
 Landsorganisationen af Danmarks Detail-
 fiskehandlere,
 Cay N. Nickelsen,
 En kreds af medlemmer af Grosserer-
 Societetet og
 Jacob Rasmussen, Textilagenturer.

Udvalget har stillet en række spørgsmål til handelsministeren, og spørgsmålene er tillige med ministerens besvarelse optrykt som bilag til nærværende betænkning. Endvidere er de af udvalget modtagne skriftlige henvendelser optrykt som bilag til betænkningen.

Under samrådet med boligministeren har udvalget drøftet mulighederne for afvikling af de resterende byggerestriktioner vedrørende erhvervsbyggeri.

Herefter afgives der følgende indstillinger fra udvalget:

Ad 1. Forslag til næringslov.

I forbindelse med gennemgangen af lovforslaget har udvalget haft en principiel drøftelse om næringsbrevsystemet, og et flertal (udvalget med undtagelse af Adolph Sørensen) har fundet, at næringsbrev for handlende, håndværkere, industri-drivende, speditører og vognmænd bør afløses af en anmeldelsespligt fra 1. januar 1970, og flertallet kan derfor tiltræde nedenstående af handelsministeren stillede ændringsforslag nr. 7.

Udvalget har endvidere drøftet spørgsmålet om uanmodede personlige henvendelser direkte til forbrugerne for optagelse af bestillinger på bøger. Udvalget har i denne forbindelse drøftet mulighederne for at tilvejebringe bestemmelser, der begrænser de uheldige virkninger af sådant salg af bøger, således at en køber, selv om der foreligger en underskrevet bestillingsseddel, frit skal kunne træde tilbage fra aftalen inden en vis kortere frist. Imidlertid har udvalget ikke ment det rigtigt at gennemføre sådanne regler i nærværende lov.

Vedrørende den i lovforslagets § 14, stk. 2, foreslåede bestemmelse om torvehandel har ministeren over for udvalget erklæret sig enig i, at vedkommende kommunalbestyrelse i henhold til den nævnte bestemmelse vil kunne foreskrive, om og eventuelt

hvorledes ikke her i landet bosatte personer skal have adgang til byernes torve, og om og eventuelt hvorledes udenlandske produkter skal kunne forhandles på torvene, herunder Københavns Engros Grønttorv. Den ret, der fra gammel tid består for landboerne til at drive torvehandel på købstædernes torve, vil ikke under henvisning til den i forslaget § 14 indeholdte ændring af næringsloven kunne påberåbes af personer, der ikke er bosatte her i landet, og ej heller i øvrigt til at forhandle udenlandske produkter på torvene.

Handelsministeren har stillet og udvalget har tiltrådt nedenstående ændringsforslag nr. 2, 5 og 6, der vedrører en udvidelse af den i lovforslagets § 12 omhandlede adgang til omførsel med fisk, lovens ikrafttrædelsestidspunkt og dens ikraftsættelse for Grønland. Om ændringsforslagenes indhold og nærmere begrundelse henvises til de ledsagende bemærkninger.

Et *flertal* (udvalget med undtagelse af Adolph Sørensen) indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med de af handelsministeren foreslåede ændringer.

Et *mindretal* (Gunhild Due) kan tiltræde lovforslaget og de af handelsministeren foreslåede ændringer, men finder det nødvendigt at ophæve den eksisterende adgang til optagelse af bestilling på bøger ved uanmodede personlige henvendelser til forbrugerne og stiller derfor yderligere nedenstående ændringsforslag nr. 1.

Et andet *mindretal* (Adolph Sørensen) kan tiltræde lovforslaget, men ikke det af flertallet stillede ændringsforslag om indførelse af en anmeldelsespligt i stedet for den eksisterende næringsbrevordning og lægger i denne forbindelse vægt på, at det i tilfælde af Danmarks indtræden i fællesmarkedet vil kunne blive nødvendigt at acceptere forskellige krav og kontrolforanstaltninger, som ikke er kendt i dansk næringsret, således at næringsloven i tilfælde af dansk medlemskab må ændres på ny for at tage hensyn til denne harmonisering. Det er derfor mindretallets opfattelse, at spørgsmålet om en eventuel omlægning af den hidtidige næringsbrevordning bør stilles i bero, indtil man får nærmere kendskab til, hvilke funktioner

der under et fremtidigt harmoniseret næringsretligt system i Europa må knyttes til medlemslandenes registreringsystemer.

Dette mindretal stiller i øvrigt nedenstående ændringsforslag nr. 3 og 4, hvorefter det foreslås at gøre anvendelsen af betegnelsen „mester“ afhængig af en bestået mesterprøve, dog at personer, der hidtil lovligt har benyttet betegnelsen, fortsat skal have ret til at anvende den.

Ad. II. Forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen.

Udvalget ønsker at fremhæve, at formålet med lovforslaget er at give de erhvervsdrivende, der i særlig grad får deres konkurrencevilkår ændret, en rimelig tid til at indrette deres forretningsmæssige dispositioner på den tilstand, der vil indtræde, når énbutik-systemet falder bort den 1. januar 1970, og at der med henblik herpå — som hjælp til selvhjælp — gennemføres en garantiordning, der kan støtte de bestræbelser, der af detailhandelsorganisationer udfoldes med henblik på at tilvejebringe finansieringsmuligheder til modernisering af detailhandelen.

Handelsministeren har stillet og udvalget har tiltrådt nedenstående ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Udvalget indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med den af handelsministeren foreslåede ændring.

Ad III. Forslag til lov om ændringer i beværterloven.

Udvalget ønsker at fremhæve, at handelsministeren over for udvalget har oplyst, at der er truffet foranstaltninger til at nedsætte et udvalg, der snarest skal udarbejde forslag til en generel revision af beværterloven med henblik på en tilpasning til nutidens krav, og hvorunder man må have mulighederne for en forenkling af lovens administration for øje.

Handelsministeren har stillet og udvalget tiltrådt nedenstående ændringsforslag nr. 1 og 2, om hvis indhold og begrundelse henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller udvalget lovforslaget til *vedtagelse* med den af handelsministeren foreslåede ændring.

Ændringsforslag

til

I. forslag til næringslov.

Af et mindretal (Gunhild Due):

Til § 11.

1) I stk. 2 udgår ordene „, på bøger“.

Af handelsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 12.

2) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

„Stk. 2. Den, der i henhold til stk. 1 alene omfører fiskevarer, kan i forbindelse hermed omføre tilbehør hertil samt fiskehermetik.“

Af et mindretal (Adolph Sørensen):

Til § 17.

3) Stk. 1 affattes således:

„Stk. 1. Personer, der har bestået svendepróven i et håndværksfag i henhold til lovgivningen om lærlingeforhold eller anden godkendt prøve i faget, og som tillige har bestået en af handelsministeren godkendt mesterprøve, har ret til af politimesteren, i København magistraten, at få deres næringsbrev påtegnet betegnelsen „mester“ i forbindelse med angivelse af det håndværksfag, hvori prøven er bestået. Handelsministeren kan give personer, som har godtgjort på anden måde at have tilsvarende håndværksfaglig uddannelse, ret til at få deres næringsbrev påtegnet på samme måde.“

Til § 25.

4) Efter stk. 3 indsættes som nyt stykke:

„Stk. 4. Personer, som godtgør, at de ved lovens ikrafttræden lovligt benytter betegnelsen „mester“ i forbindelse med angivelse af et håndværksfag, må fortsat benytte denne betegnelse.“

Af handelsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 31.

5) I stk. 1 ændres „1. oktober 1966“ til: „1. januar 1967“.

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Forslaget tager sigte på at ophæve den bestående adgang til optagelse af bestilling på bøger ved uanmodede personlige henvendelser direkte til forbrugerne.

Til nr. 2.

Ved ændringsforslaget gives der ambulante fiskehandlere fortsat ret til foruden naturalprodukter af fiskeri samt sådanne frosne, røgede og saltede varer at omføre tilbehør til fiskevarer som f. eks. sennep, remoulade og rasp samt fiskehermetik.

Til nr. 3 og 4.

Ved ændringsforslaget foreslås at gøre anvendelsen af betegnelsen „mester“ afhængig af en bestået mesterprøve, dog således at personer, der hidtil lovligt har benyttet betegnelsen, fortsat må anvende denne.

Til nr. 5.

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 1967.

6) I *stk. 2* ændres paragrafbetegnelserne „og 90-99“ til: „90-94 og 96-99“.

Af *handelsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Adolph Sørensen):

7) Som nyt stykke indsættes:

„*Stk. 3.* Fra 1. januar 1970 afløses denne lovs bestemmelser om næringsbrev for næringerne nævnt i § 1, *stk. 1*, nr. 1-3, af en anmeldelsespligt.“

Af *handelsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 32.

8) Paragraffen affattes således:

„§ 32. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Loven kan med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger, sættes i kraft for Grønland ved kgl. anordning, således at §§ 12-15, 17 og 19 i lov nr. 277 af 27. maj 1950 om udøvelse af erhverv i Grønland samt § 21 i lov nr. 134 af 18. april 1925 om Grønlands styrelse samtidig ophæves. Det kan herved bestemmes, at ret til at få næringsbrev er betinget af, at den pågældende har fast bopæl i Grønland og har haft det i de sidste 6 måneder.“

Til nr. 6.

For så vidt lovforslagene om statsautoriserede revisorer og skibsmæglere og varemæglere ikke træder i kraft samtidig med næringsloven, må straffebestemmelserne i næringslovens § 95 opretholdes.

Til nr. 7.

Det foreslås med virkning fra 1. januar 1970 at lade næringsbrevordningen erstatte af en anmeldelsespligt.

Til nr. 8.

I det forslag til lov for Grønland om erhvervsmæssig fangst, fiskeri og jagt, som ministeren for Grønland den 15. februar 1966 har fremsat i folketinget, er anført, at Grønlands landsråd har tiltrådt, at den nu-gældende retstilstand angående udøvelse af erhverv i Grønland opretholdes, indtil den kommende danske næringslov kan sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som landsdelens særlige forhold tilsiger.

Endvidere har rådet givet udtryk for den principielle opfattelse, at det af hensyn til den grønlandske befolknings muligheder for deltagelse i næringslivet i Grønland er nødvendigt fortsat at opretholde en lovbestemmelse om, at danske statsborgere for at få næringsbrev skal have fast bopæl i Grønland og have haft det i et vist tidsrum.

Det foreslås derfor at give handelsministeren adgang til at lade bopælskravet opretholde.

Efter den foreslåede formulering vil der dog kunne dispenseres fra bopælskravet ud fra erhvervspolitiske og erhvervsstrukturelle hensyn, hvorved bl. a. vil kunne have for øje, at det som påpeget i Grønlands landsråd af hensyn til landets udbygning og under hensyn til den i Grønland værende mangel på kapital til investeringer vil være ønskeligt, at der, for så vidt angår særligt kapitalkrævende virksomheder, er adgang for alle danske statsborgere til at etablere næringsvirksomhed i Grønland under fornødent hensyn til den grønlandske befolknings tarv.

II. forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen.

Af handelsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1.

I stk. 1, 2. punktum, ændres ordet „befolkningsudviklingen“ til: „udviklingen“.

III. forslag til lov om ændringer i beværterloven.

Af handelsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1.

1) I den under nr. 9 foreslåede affattelse af § 11, stk. 3, sidste punktum, ændres ordene „stormagasiner og lignende“ til: „stormagasiner og forretninger af lignende størrelse og med lignende varesortiment“.

2) Efter nr. 15 indsættes som nyt nummer:

„0. I § 26 indsættes efter stk. 10 som nyt stykke:

„Stk. 11. Handelsministeren kan i særlige tilfælde tillade, at der i marketenderilokaler — også efter marketenderiets lukketid — finder servering sted af den i § 24 omhandlede karakter. Sådantilladelse giver ikke ret til udskænkning af andre stærke drikke end øl af den i § 1, stk. 3, nævnte art.“

Da der også bør kunne ydes støtte i andre tilfælde, end hvor alene befolkningsudviklingen tilsiger dette, foreslås ændringen.

Til nr. 1.

Ved ændringsforslaget præciseres, i hvilke tilfælde der kan dispenseres fra forbuddet mod, at beværter- og gæstgivernæring med ret til udskænkning af stærke drikke drives i lokaler, der tillige benyttes til udøvelse af anden næring.

Til nr. 2.

I forbindelse med driften af kollektiv-huse for bevægelseshæmmede opført af Boligudvalget for Bevægelseshæmmede påtænkes drevet serveringsvirksomhed uden bevilling i medfør af beværterlovens § 24 for kollektivhusenes beboere. I forbindelse med kollektivhusene er indrettet beskyttede værksteder for udefra kommende bevægelseshæmmede arbejdere, til hvilken person-gruppe samt til det i kollektivhuset beskæftigede kontorphonale, der ikke har bolig i dette, det er nødvendigt at indrette marketenderilokaler.

Da det imidlertid ikke i henhold til den gældende beværterlov er muligt at tillade, at et marketenderilokale benyttes til anden form for beværtervirksomhed og under hensyn til de meget store forøgede omkostninger, der vil være forbundet med foruden restaurationslokaler at indrette særlige marketenderilokaler foreslås det i disse særlige tilfælde at give handelsministeren bemyndigelse til at tillade, at et marketenderilokale benyttes til anden form for beværtervirksomhed.

Axel Ivan Pedersen.	Knud Hertling.	Lis Groes, formand.	Egon Jensen.	Otto Mørch.
Viola Nørlov.	Erling Olsen.	Jens Peter Jensen (Sorø amt), næstformand.		Axel Kristensen.
Nathalie Lind.	Ib Thyregod.	Weikop.	Haunstrup Clemmensen.	
Adolph Sørensen.	A. C. Normann.	Svend Haugaard.		Gunhild Due.

Bilagsfortegnelse.

- Bilag
1. Skrivelse af 16. juni 1965 fra Dansk Soft Ice og Iskremforening.
 2. Skrivelse af 20. august 1965 fra Jacob Rasmussen, Textilagenturer.
 3. Skrivelse af 7. oktober 1965 fra Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere.
 4. Skrivelse af 12. november 1965 fra Cay Nickelsen.
 5. Skrivelse af 17. november 1965 fra Håndværksrådet.
 6. Skrivelse af 18. november 1965 fra Andelsforeningen Københavns Engros Grønttorv.
 7. Udateret skrivelse fra Håndværksrådet.
 8. Skrivelse af 22. november 1965 fra Dansk Soft Ice og Iskremforening.
 9. Skrivelse af 10. november 1965 fra Foreningen af rejsende Uldhandlere i Danmark v/ højesteretssagfører Felix Vang.
 10. Skrivelse af 29. december 1965 fra Peter Andersen.
 11. Skrivelse af 10. februar 1966 med bilag fra Cay Nickelsen.
 12. Skrivelse af 16. februar 1966 fra Brugsforeningen HB.
 13. Skrivelse af 26. marts 1966 fra en kreds af medlemmer af Grosserer-Societetet.
 14. Skrivelse af 13. april 1966 fra en kreds af medlemmer af Grosserer-Societetet.
 15. Skrivelse af 28. april 1966 fra Grosserer-Societetets Komité.
 16. Skrivelse af 14. april 1965 fra Boligudvalget for Bevægelsehæmmede til handelsministeriet.
 17. Udvalgets spørgsmål til handelsministeren og ministerens besvarelser (herunder ministerens kommentarer til de som bilag 1-12 modtagne henvendelser).

Bilag 1.

DANSK SOFT ICE & ISKREMFØRENING

København, den 16. juni 1965.

Dansk Soft Ice og Iskrem Forening, der repræsenterer Soft Ice-producenter, iskremfabrikanter og iskremforhandlere i Danmark, tillader sig herved at rette henvendelse til folketingsudvalget med anmodning om ved den kommende revision af næringsloven at give vore medlemmer mulighed for en udvidelse af deres hidtidige forhandlingsret.

Foreningens medlemmer har næringsbreve som bagere, kagebagere, industri-drivende og handlende og har hidtil haft adgang til afsætning af iskrem, konfekt, chokolade- og sukkervarer i hele den åbningstid, der er omtalt i lukkelovens § 5. Foruden de nævnte varegrupper ønsker foreningen, at medlemmerne i den nævnte åbningstid skal være berettigede til yderligere at forhandle følgende:

- 1) mineralvand, herunder frugt- eller saftvand, samt æblemost.
- 2) iskreamsoda.
- 3) mælk, herunder chokolademælk, samt milk-shake, herunder maltet mælk.
- 4) dybfrossen frugt af enhver art, samt frugtkonserves.

Samtlige de nævnte varer har en naturlig tilknytning til vore medlemmers næring, idet varerne enten er naturligt tilbehør til iskrem eller naturlige kategorier af forfriskninger, som ofte efterspørges i isbarer, bl. a. fordi de serveres i isbarer i udlandet.

Foreningens medlemmer må også af konkurrencehensyn lægge vægt på snarest at opnå afsætningsret for disse varer, idet

der efter udstedelsen af indenrigsministeriets bekendtgørelse af 28. juni 1960 om detailforhandling m. v. af konsum-is er påført os en konkurrence vedrørende de produkter, der har været grundlaget for oprettelsen af vore butikker. Efter vedtagelsen af dybfrostloven er foreningens medlemmer påført en yderligere konkurrence. Det må virke ganske ubilligt, hvis vore medlemmer således skal påføres en konkurrence, der truer vor eksistens, såfremt der ikke gives adgang til gennem salg af andre produkter at indvinde den omsætning, der går tabt ved iskreamsalget.

Det er foreningens opfattelse, at den nævnte udvidelse af forhandlingsretten, der muligvis foruden ændringer i næringsloven vil kræve en mindre revision af lukkeloven, vil have stor betydning for ungdommen, der vil blive mere interesseret i at besøge mælkebarer, såfremt disse bliver i stand til at tilberede og udskænke de populære malkedrikke. Foruden den åbenbare samfundsinteresse, det vil være at gøre malkedrikke mere tiltrækkende for de unge, vil foreningen også henlede opmærksomheden på betydningen af, at omsætningen af mælkeprodukter herigennem kan forøges.

Foreningen håber, at folketingsudvalget vil optage denne henvendelse til velvillig behandling og anmoder om lejlighed til at komme til stede i folketingsudvalget for at redegøre nærmere for vore synspunkter.

P.F.V.

A. Koefoed Jensen,

formand.

Til folketingsudvalget vedrørende behandlingen af det af handelsministeren den 30. april 65 fremsatte forslag til næringslov.

Bilag 2.**JACOB RASMUSSEN**

Textilagenturer.

København, den 20. august 1965.

I henhold til næringslovens §§ 57 og 93 er jeg pligtig til at være medlem af Grosserer-Societetet. Jeg ønsker imidlertid at blive fritaget for dette medlemskab, og i et brev af 9. marts 1965 anmodede jeg Grosserer-Societetet om at blive slettet som medlem. Den 30. marts modtog jeg svar fra Grosserer-Societetet om, at man ikke kunne slette mig som medlem, så længe jeg er i besiddelse af engros-borgerbrev i Københavns kommune. Den 3. april 1965 svarede jeg således:

„Jeg har modtaget Deres brev af 30. marts 1965, som jeg forstår således, at hvis jeg fastholder mit ønske om at blive fritaget for medlemskab af Grosserer-Societetet, tvinger De mig til enten at lukke min forretning eller flytte bort fra København.

Dette kan vist ikke være meningen med Grosserer-Societetets vedtægter.

Jeg vil tillade mig at søge spørgsmålet løst ad anden vej.“

Jeg var naturligvis i forvejen klar over, hvorledes Grosserer-Societetet ville reagere på min henvendelse, og jeg ønskede kun at gennemføre denne korrespondance dels for at orientere Grosserer-Societetet om mine ønsker og dels for at have et grundlag at arbejde videre på.

Jeg finder det ganske urimeligt, at man, fordi man tilfældigvis har kontorlokale i Københavns kommune, er tvunget til at være medlem af Grosserer-Societetet. Havde jeg haft kontor på Frederiksberg, kun nogle få hundrede meter herfra, var jeg ikke pligtig til at være medlem.

Da bestemmelserne om dette tvungne

medlemskab i sin tid (for ca. 100 år siden) blev vedtaget, var der måske nogen rimelighed i bestemmelserne, da det meste af landets engros-virksomhed dengang foregik fra København, men i dag er engros-virksomheden i Københavns kommune kun en brøkdel af den samlede engros-virksomhed, der er spredt over hele landet.

Det er derfor efter min formening ganske urimeligt, at en forholdsmæssig lille del af landets grossister skal belastes med dette medlemskab af Grosserer-Societetet, idet Grosserer-Societetets arbejde jo ligesåvel gavner grossister i Ålborg, Århus, Sønderborg, Odense, på Frederiksberg og i det ganske øvrige land.

Jeg finder det uforeneligt med vor opfattelse af demokrati, frihed og lighed, og jeg mener ikke at kende andre tilsvarende forhold, hvor en gruppe virksomheder, fordi de tilfældigvis har adresse inden for et bestemt område, er tvunget til lignende medlemskaber.

Da vort tvungne medlemskab jo er lovfæstet, vil jeg gerne bede det ærede udvalg om at undersøge mulighederne for at få denne gamle og ganske forældede lov ændret således, at der gives grossister i Københavns kommune frihed til selv at bestemme, om man vil være medlem eller ikke.

Jeg beder høfligst det ærede udvalg se med velvilje på det fremsatte forslag samt kommentarerne hertil, og det skulle glæde mig meget, om min henvendelse måtte give et positivt resultat, således at man fremtiden fik ret, men *ikke* pligt til at være medlem af Grosserer-Societetet.

Med venlig hilsen

Jac. Rasmussen.

Bilag 3.

LANDSORGANISATIONEN AF DANMARKS DETAILFISKEHANDLERE

København, den 7. oktober 1965.

I det af handelsministeren under 30. april d. å. fremsatte forslag til ny næringslov er der i forslaget § 12 forudsat en betydelig indskrænkning i de for den ambulante fiskehandel hidtil gældende rettigheder til omførsel af en række varer, når disse *hidrører* fra dansk jordbrug, husdyrhold, fiskeri etc. (nugældende næringslovs § 40) samt fiskekonserves af dansk oprindelse (yderligere afgjort ved dom i østre landsret).

For de ambulante fiskehandlere, der i de aller fleste tilfælde driver en endog meget beskeden handel, har disse rettigheder bidraget til, at det trods alt har kunnet betale sig at drive denne form for handel, hvorved jo navnlig forbrugere i landdistrikter samt i sommerhusbebyggelser har kunnet forsynes med friske fisk og fiskevarer.

Ved behandlingen af spørgsmålet om de ambulante fiskehandleres salgsrettigheder under en ny næringslov har undertegnede formand for Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere, der var fiskeriministeriets repræsentant i næringslovkommissionen, fremhævet det urimelige i, at der — når tendensen i øvrigt tilsyneladende gik i retning af en liberalisering — skulle lægges de ambulante fiskehandlere sådanne hindringer i vejen, at de, hvis deres nugældende rettigheder fratages dem, næppe vil

være i stand til at kunne fortsætte deres erhverv. Såfremt den ambulante fiskehandel må ophøre, vil der for de fornævnte forbrugere blive meget store vanskeligheder med fremskaffelse af friske fisk og fiskevarer.

Vi tillader os at henvise til Betænkning I fra næringslovkommissionen side 43, stk. 92, samt til bilag 24, side 149.

Under behandlingen af spørgsmålet i næringslovkommissionen har repræsentanterne for såvel statens husholdningsråd som forbrugerrådet støttet denne opfattelse. (Betænkningen side 43, sp. 2, linje 19-36), og under henvisning hertil samt til medfølgende 2 skrivelser af hhv. 13. og 24. f. m. fra Dansk Fiskeriforening og Vestjysk Fiskeriforening tillader vi os indtrængende at henstille, at udvalget vil drage omsorg for, at der ved lovens fremsættelse i folketinget foretages ændringer således, at der ikke efter forslaget sker indskrænkninger i de hidtil gældende regler for ambulante fiskehandleres vareområde.

Landsorganisationen beder meget gerne om foretræde for udvalget, såfremt yderligere oplysninger måtte være ønskelige, idet et af vore medlemmer, der driver ambulante fiskehandel, i så fald vil fremkomme med en mundtlig redegørelse.

Ærbødigst

Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere:

Schilder Knudsen.

Til det af folketingets nedsatte udvalg til behandling af forslag til ny næringslov.

Underbilag 1 til bilag 3.

DANSK FISKERIFORENING

København, den 13. september 1965.

Dansk Fiskeriforening er med Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere enig i, at det i § 12, stk. 3, i udkast til ny næringslov indeholdte forbud mod salg ved omførsel af andre varer end naturalprodukter af jordbrug, husdyrhold og fiskeri, samt sådanne naturalprodukter, der er konserveret ved frysning, røgning eller saltning, samt brød, mælk, fløde, konsum-is, ost, smør og margarine for så vidt angår fiskehandelen er uhensigtsmæssigt affattet og til skade for afsætningen af det danske fiskeris produkter i almindelighed på det hjemlige marked. F. eks. fiske-

hermetik, sennep, remoulade m. v. bør således kunne omføres, idet disse varer er et så nødvendigt supplement i den ambulante fiskehandels omførsel af fersk, frosset, røget og saltet fisk, at rentabiliteten i handelen og dermed kundeforsyningen ellers vil tage alvorlig skade. Heri kan ingen være interesseret og allermindst det danske fiskeri, som derfor må henstille, at den pågældende lovbestemmelse udformes under hensyn til de praktiske og formålstjenlige hensyn, som gør sig gældende, og ikke ud fra synspunkter af formel karakter.

P. f. v.

Henry Sørensen,
formand.

/ *G. L. Mourier,*
kontorchef.

Underbilag 2 til bilag 3.

VESTJYSK FISKERIFORENING

Esbjerg, den 24. september 1965.

Det er Vestjysk Fiskeriforening bekendt, at Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere søger udvirket, at det vareområde, der er anført i § 12, stk. 3, i forslaget til ny næringslov, for de ambulante fiskehandlers vedkommende udvides til også at omfatte sådanne varer, der kan betegnes som „tilbehør“ til fiskeretter (f. eks. sennep, remoulade o. lign.) samt fiskekonserves.

Efter gældende lov må fiskekonserves af dansk oprindelse omføres, og det kan næppe være rimeligt at fratage den ambulante handel retten til at omføre sådanne varer. Ifølge gældende lov om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer er der intet til hinder for sådan omførsel. For forbrugere i landdistrikter og sommerhusbebyggelser m. v. har det absolut stor betydning at kunne forsyne sig

med friske fisk og fiskevarer; men for at det skal kunne betale sig for den handlende at omføre disse varer, må han tillige have mulighed for at handle med sådanne varer, der kan betegnes som „tilbehør“.

Vi er kendt med, at handelen på landet ofte er af et lille omfang, og det vil være særdeles beklageligt, dersom landhusmoderen ikke får mulighed for at kunne forsyne sig med frisk fisk.

Med disse bemærkninger som baggrund ønsker Vestjysk Fiskeriforening at tilkendegive, at vi støtter de af Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere fremførte synspunkter, der går ud på, at det i fornævnte lovudkast nævnte vareområde udvides til også at omfatte de af landsorganisationen nævnte varer.

P. B. V.

Fr. Lodberg.

Underbilag 3 til bilag 3.

FORBRUGERRÅDET

København, den 15. oktober 1965.

Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere har bedt forbrugerrådet om en støtteudtalelse til brug for organisationens bestræbelser for at få ændret § 12, stk. 3, i forslaget til ny næringslov, således at også visse tilbehør til fiskeretter samt fiskehermetik må omføres.

Allerede under drøftelserne i næringslovkommissionen har forbrugernes repræsentanter gjort opmærksom på, at der i landdistrikterne for mange forbrugere er et behov for omførsel af fødevarer, og har derfor henstillet, „at de grupper af levnedsmidler, der tillades omført, ikke beskrives for snævert. . .“ (betænkningen side 43).

Efter på ny at have drøftet dette spørgsmål i forretningsudvalget kan det udtales, at man vil finde det urimeligt, om ikke visse naturlige tilbehør som remoulade, fiske-

sennep o. lign. må medføres, så meget mere som det i visse landdistrikter er umuligt at købe fisk undtagen netop ved vogn.

Når forbrugerrådet og statens husholdningsråd i bilag 27 i betænkningen i øvrigt har taget afstand fra personlige henvendelser vedrørende bestillingsoptagelse hos private, vil det af de der fremførte eksempler ses, at der herved er tænkt på varige forbrugsgoder af en vis økonomisk størrelse, hvor forbrugeren ved disse henvendelser fratages muligheden for et frit forbrugsvalg.

Noget sådant er ikke tilfældet med hensyn til levnedsmidler, og forbrugerrådet vil derfor finde det naturligt, at bestemmelsen i § 12 ikke får et for snævert indhold, især under hensyn til, at de omkørende fiskehandlere forhandler deres varer fra kølevogn.

Med venlig hilsen

Rigmor Pinstrup,
formand.

Til Landsorganisationen af Danmarks
Detailfiskehandlere.

Bilag 4.

CAY N. NICKELSEN

København, den 12. november 1965.

Næringsbrev i Københavns kommune.

Som indehaver af næringsbrev som agent og grosserer i Københavns kommune siden 1936 har jeg nu i en årrække været tvangsindlagt som bidragyder til Grosserer-Societetets Komité med et kontingent, der efterhånden er steget til kr. 400 årligt, og som er ved at blive en byrde.

Hvorfor er grosserere, storkøbmænd, fabrikanter, importører og eksportører i det øvrige land — firmaer, der har virkelig glæde af dette handelskammer — ikke pligtige til at være medlemmer af denne institution, som dog virker i deres interesse.

Jeg og mange af mine standsfæller finder, at det er ganske urimeligt, at en agent eller grosserer i en eller anden branche, og som ikke har brug for societetet, bliver tvangsindlagt som medlem, blot fordi han har kontor i Københavns kommune og ønsker

at drive handel, selv om han intet har med udlandet at gøre, medens mange andre næringsdrivende over hele landet går fri.

Enten bør det at være medlem være frivilligt, eller også må alle løfte i flok. Man bør ikke som nu tvangsindlægge et lille tilfældigt udsnit af befolkningen til at betale omkostningerne.

Skal det fortsætte som hidtil, må det gælde for alle handlende over hele landet, at man skal være medlem af Grosserer-Societetets Komité, og i så fald kan formodentlig Provinshandelskammeret nedlægges, da én organisation sandsynligvis vil vise sig at være tilstrækkelig i et lille land som Danmark.

Jeg henstiller derfor til udvalget, at man søger at ændre dette forhold nu, da loven skal fornyes.

Med venlig hilsen.

Cay N. Nickelsen.

Til udvalget angående næringsloven m. v.

Bilag 5.

HÅNDVÆRKSRADET

Den 17. november 1965.

Vedrørende mesterbetegnelsen.

Til orientering for udvalgets medlemmer tillader Håndværksrådet sig at fremkomme med nogle bemærkninger vedrørende mesterbetegnelsen. Afsnittet om mesterbetegnelsen findes i betænkning I, afgivet af Handelsministeriets næringslovskommission 1964, kapitel V, side 49. I samme betænkning findes bestemmelsen om mesterbetegnelsen i bilag 1 § 17, side 75.

Det er Håndværksrådet meget magtpåliggende at fastslå, at indførelse af en obligatorisk mesterprøve ikke giver mulighed for monopoler eller laugslignende forhold inden for mesterstanden, hvilket begrundes med følgende punkter:

1. Ingen begrænsning i etableringsretten.

Efter det forslag, Håndværksrådet har fremsat i næringslovskommissionen, vil enhver frit kunne løse næringsbrev på håndværk nøjagtig som efter den nugældende næringslov.

Ønsket om indførelse af obligatorisk mesterprøve gælder kun for de næringsdrevende, der vil benytte sig af mesterbetegnelsen, og her har vi i den nugældende næringslov allerede den begrænsning, at der kræves svendep prøve. Det er dette krav, Håndværksrådet ønsker skærpet til også at omfatte en mesterprøve, idet man har konstateret, at det at være mester er et fag i sig selv, som bør læres lige såvel som andre fag.

2. Ingen begrænsning i oplæringsretten.

Selv om Håndværksrådets forslag om obligatorisk mesterprøve gennemføres, vil enhver fagligt oplært fortsat kunne få ret til at antage lærlinge, jfr. lærlingelovens § 2, stk. 1 a, og § 2, stk. 4.

3. Ingen begrænsning i organisationsretten.

I næringslovskommissionens betænkning findes en skrivelse fra Monopoltilsynet som bilag 5, side 109. Monopoltilsynet udtrykker i denne skrivelse betænkelighed med hensyn til retten til at blive medlem af en faglig organisation for dem, der ikke har bestået mesterprøve.

Nok har en lang række organisationer bestemmelse om, at kun faglærte må optages i organisationen, men så at sige alle organisationer har en skriftlig eller stiltiende bestemmelse om, at der kan gøres undtagelser fra denne regel, ligesom der i de sidste år har været tendens henimod at lempe disse bestemmelser inden for så at sige alle organisationer.

4. Ingen begrænsning i konkurrencen.

For at begrunde denne påstand må Håndværksrådet her igen henvise til Monopoltilsynets skrivelse, denne gang sidste afsnit på side 110, hvor det nævnes, at en mesteruddannelse må anses for værdifuld også for forbrugerne, ligesom man senere fremhæver, at det ville fremme konkurrencen på effektiviteten.

Man fortsætter øverst på side 111, at undervisningen bør tilrettelægges således, „at den enkelte mester bliver i stand til at foretage sin prissætning selvstændigt og uafhængigt af beregningen for fagets almindelige forhold“.

Netop dette at lære den enkelte mester selv at beregne sine egne priser og eget omkostningstillæg er en af de vigtigste discipliner i mesterskolen, en disciplin, der går igen i en lang række af de forskellige fag.

5. *Intet monopol for Håndværksrådets medlemmer.*

I kommissionens betænkning, kapitel V, tales der hele tiden om Håndværksrådets mesterskoler, hvilket skolerne også dengang var. Ved bekendtgørelse af 17. december 1964 har undervisningsministeriet meddelt de tekniske skoler, at man nu kan påbegynde en undervisning svarende til den af Håndværksrådets mesterskoler hidtil førte. Et eksemplar af bekendtgørelsen vedlægges.

Denne undervisning, der tidligere er givet af Håndværksrådet, henhører nu under undervisningsministeriet, og der er nedsat et uddannelsesnævn, der har til opgave at følge, kontrollere og udvikle undervisningen, der nu foregår på de tekniske skoler.

Det er altså Håndværksrådets opfattelse, at der bør gennemføres en obligatorisk mesterprøve, således at de unge lærer „me-

sterfaget“, inden de etablerer sig, hvilket vil betyde, at man undgår mange økonomiske fejltagelser, der kan blive dyre både for den enkelte og hele samfundet.

Vi mener, at veldrevne håndværksvirksomheder vil være en fordel selvfølgelig først og fremmest for mestrene, men også for kunderne, for leverandørerne og for de svende, der arbejder i virksomhederne. Jo bedre arbejdet er tilrettelagt, jo større chancer er der for at opnå en fornuftig akkordfortjeneste inden for virksomheden.

Håndværksrådet anbefaler derfor, at udvalget endnu en gang overvejer udformningen af § 17 på linie med det, der er anført i kommissionsbetænkningen side 50, 2. spalte, idet det dog bemærkes, at mesterprøven ikke længere hverken kan eller skal betegnes som Håndværksrådets mesterprøve.

P.R.V.

Tage Uhrskov.

Til folketingets udvalg vedrørende forslag til næringslov.

Bilag 6.

ANDELSCORENINGEN

KØBENHAVNS ENGROS GRØNTTORV (K. G. T.)

Den 18. november 1965.

Andelsforeningen Københavns Engros Grønttorv har bemærket, at det fremsatte forslag til næringslov i § 14 indeholder regler, som betyder en ændring af de gældende regler i den nuværende lovs § 50, jfr. § 40 og § 41.

Under hensyntagen til ændringens omfattende karakter samt den korte tid, andelsforeningen har haft til rådighed inden udvalgsrådet den 19. november d. å., tillader andelsforeningen sig denne foreløbige henvendelse til udvalget.

Ifølge det forelagte næringslovsforslag ophæves de nugældende bestemmelser, hvorefter alene *her i landet bosatte* personer har ret til torvehandel med visse produkter af *dansk* oprindelse.

I betænkning I fra handelsministeriets næringslovskommission (1964) pag. 45-46 omtales disse forhold, uden at der gives nogen begrundelse for den foreslåede ændring.

Andelsforeningen er af den opfattelse, at der ved ændring af den nugældende næringslovs bestemmelser om torvehandel bør skelnes mellem torvehandel fra detailtorve og den engroshandel, som for frugt- og gartneriprodukters vedkommende finder sted på det af andelsforeningen i 1958 etablerede torveanlæg, som er det eneste af sin art i landet.

Om virkningerne for Københavns Engros Grønttorv kan andelsforeningen rent umiddelbart bemærke, at grundlaget for den dag-

lige stædehandel med gartneriprodukter, frugt og kartofler i væsentlig grad hviler på de af Københavns Magistrat godkendte reglementer for sortering og pakning m. v. Overholdelse af disse regler kan blive særdeles vanskelig eller umulig, såfremt der fra stæderne også kan forhandles udenlandske varer. I henhold til andelsforeningens vedtægters § 2 og § 3 kan som medlemmer og dermed stædelejerne kun optages producenter og engrossælgere, som i kommission og fast regning afsætter indenlandske gartneri- og havebrugsprodukter.

Man kan desuden forudse, at pladsmangel kan opstå for stædetorvets vedkommende, såfremt der i tillæg til den stadigt stigende mængde af indenlandske produkter også skulle skabes plads til udenlandske varer.

Det kan i denne forbindelse tilføjes, at handelen med udenlandske produkter på Københavns Engros Grønttorv nu foregår fra bygninger, som i umiddelbar tilknytning til stædetorvet af andelsforeningen er opført til dette formål.

Andelsforeningen har fremsat ønske om foretræde for udvalget fredag den 19. november d. å., hvor man gerne ønsker at uddybe nærværende skrivelser indhold, ligesom andelsforeningen måske senere kan få lejlighed til — ved udvalgets eventuelle besøg på Grønttorvet — at fremkomme med yderligere bemærkninger til næringslovsforslagets bestemmelser om torvehandel.

Med ærbødighed

Andelsforeningen Københavns Engros Grønttorv.

A. Knudsen,
formand.

Bjørn Lindstad,
direktør.

Til udvalget angående næringsloven.

Bilag 7.**HÅNDVÆRKSRADET**

Ud over de bemærkninger, Håndværksrådet har fremsendt skriftligt, vil jeg tillade mig at komme med nogle kommentarer til næringslovskommissionens betænkning, kapitel V.

I slutningen af første afsnit i punkt 112 på side 51 nævnes, at det således vil blive en langvarig og bekostelig uddannelse. I henhold til de planer, der i øjeblikket er godkendt af uddannelsesnævnet og ministeriet, består undervisningen i 2 aftener om ugen i 2 vinterhalvår (264 timer) + maksimalt 2½ uges dagkursus for den specielle faglige og byggefaglige del af mesterprøven.

I punkt 113, 5. afsnit, side 52, 2. spalte, nævnes det, at forslaget vil medføre, at der vil blive færre selvstændige mestre, idet mange svende må påregnes ikke at ville tage mesterprøven.

I Luxembourg, hvor man gennem flere år har haft obligatorisk mesterprøve som betingelse for at drive håndværksnæring, er der lige så mange svende, der har bestået mesterprøven, som der er mestre i hele landet. Her er mesterprøveundervisningen altså blevet anerkendt som værdifuld, således at den også benyttes af svende til at opnå ledende stillinger i håndværksvirksomheder.

Samtidig vil det være fristende at drage en parallel til svendeprøven, der først blev gjort obligatorisk ved lærlingeloven af 1937. Allerede 40 år før havde det daværende håndværksråd (fællesrepræsentationen) alene ved hjælp af mesterforeningerne gennemført frivillige svendeprøver.

Den kendsgerning, at svendeprøven blev gjort obligatorisk i 1937, har langtfra hæmmet tilgangen til håndværksfagene, og vi er sikkert alle enige om, at den obligatoriske svendeprøve har været medvirkende til at højne kvaliteten af det håndværks- og indu-

strimæssigt udførte arbejde, og at denne kvalitet har haft stor betydning for Danmarks konkurrenceevne.

To afsnit længere nede anføres det betænkelige i, at selskaber eller foreninger ikke kan få mesterbetegnelsen. I forhold til den nugældende ordning, er der ingen forskel, idet mesterbetegnelsen også i dag knyttes til en person (et aktieselskab kan jo ikke aflægge svendeprøve).

I det sidste afsnit i punkt 113 nævnes det, at man inden for fællesmarkedet sikkert ikke vil godtage den gældende vesttyske håndværksret, hvorefter mesterprøven er en betingelse for næringsudøvelse.

Dette forekommer mærkeligt, når man ved, at der ved dannelsen af fællesmarkedet kun var to lande, der ikke havde nogen form for mesterprøve, og at det ene land, Belgien, allerede i december samme år, som fællesmarkedet blev dannet i marts, fik en lovgivning om mesterprøver.

Vedrørende hele dette spørgsmål har Håndværksrådet udarbejdet et notat, som vil blive fremsendt til folketingsudvalgets medlemmer sammen med et skriftligt resumé af den mundtlige redegørelse i dag.

Om overgangsproblemerne nævner man i punkt 115 det betænkelige i, at der i den første tid vil være flest mestre, der ikke har aflagt mesterprøve, og at det bliver vanskeligt at skelne mellem de to slags mestre. Det samme synspunkt kommer frem i punkt 116, 2. afsnit, hvor man nærer betænkelighed ved at bryde med en ordning, der har været gældende gennem en årrække.

Disse synspunkter kan Håndværksrådet ikke tiltræde, og vi mener heller ikke, de kan være gældende, hverken i dette specielle tilfælde eller generelt. Ville man følge sådanne tanker videre, må det betyde, at al udvikling måtte gå i stå, og at man ingen sinde kunne ændre en prøve eller eksamen,

der en gang var fastlagt. En mand, der er blevet civilingeniør for 30 år siden, er stadig civilingeniør, uanset uddannelsen og eksamen er ændret fundamentalt siden.

Forskellen på de to slags mestre vil i hovedsagen blive den, at de, der er mestre uden prøve, har bestået den rent praktiske prøve, det er at drive virksomhed, og har måttet betale langt dyrere „skolepenge“ end dem, der har bestået mesterprøven.

3. afsnit under punkt 116 synes at være selvmodsigende, idet man i den første del af punktet hævder, at en alt for let mesterprøve ikke vil være tilstrækkelig begrundelse for nogen forrettigheder med hensyn til erhvervelse af mesterbetegnelsen, medens man i den sidste del af afsnittet hævder, at man heller ikke kan gøre prøven svær, da man så begrænser mulighederne for at kunne erhverve mesterbetegnelsen.

Ud over disse bemærkninger til næringslovskommissionens betænkning vil jeg ganske kort uddybe det fremsendte skriftlige materiale.

Ad 1. Håndværksrådet mener ikke, at en obligatorisk mesterprøve er en begrænsning, men kun en nødvendig ajourføring af kravene til mesterbetegnelsen.

Ad 2. Retten til at oplære lærlinge er fastsat i lærlingeloven, og der forlanges andet og mere end faglig oplæring. Ved ændring af næringsloven vil betingelserne i lærlingeloven ikke ændres.

Ad 3. I de sidste år har selv gamle og ret konservative laug som Københavns Tømrerlaug og Københavns Murer- og Stenhuggerlaug optaget ikke-faglærte. Således er det gået inden for en lang række laug og centralforeninger, idet man hellere ser virksomhederne inden for laugene til drøftelse af faglige problemer end udelukker dem på grund af manglende faglig oplæring hos lederen.

På side 109, sidste punktum i næstsidste afsnit, nævner monopoltilsynet malerfaget som en organisation, der kun optager faglærte mestre. Ved at gennemgå telefongangbogen, hvor malerfagets udøvere er opdelt i malermestre og malere, er det konstateret, at 35 malere, d. v. s. udøvere af malerfaget, der ikke har ret til mesterbetegnelsen, er

medlemmer af Københavns Malerlaug. Samtidig har man optalt, at 472 malermestre ikke er medlemmer af Københavns Malerlaug, der i henhold til Arbejdsgiverforeningens årbog 1965-66 har i alt 781 medlemmer. Altså omkring 40 pct. af mestrene står uden for laugene. Denne optælling viser dels, at man, modsat det af monopoltilsynet opgivne, også optager ikke-faglærte, og dels, at betydningen af medlemskabet i malerlaugene ikke er forbundet med en „væsentlig interesse“ for enhver „selvstændig håndværker“. Dette sidste er et direkte citat fra monopoltilsynets skrivelse side 111, første spalte.

Ad 4. Udviklingen er i de sidste år gået derhen, at fagene går bort fra prislistes og overlader prisberegningen til den enkelte mester. Det har i mange år været således, at ingen organisation af betydning har undladt årligt at afholde kalkulationskurser, kurser i prisberegning m. v. Man er altså netop gået den vej, som monopoltilsynet anbefaler.

Siden næringslovskommissionen har afsluttet sit arbejde, er der sket ting af betydning, som måske ville have ændret kommissionens indstilling til spørgsmålet om obligatorisk mesterprøve.

For det første er der, som nævnt i vor skrivelse under punkt 5, sket officiel anerkendelse af Håndværksrådets mesterskoler. Tilgangen til de kurser, der første gang er begyndt under de tekniske skoler pr. 1. oktober i år, har været ganske uventet stor, idet der har tilmeldt sig 500 mestre og svende på de 19 tekniske skoler, hvor undervisningen foreløbig foregår. En lang række tekniske skoler har været interesserede i undervisningen, men har endnu ikke kunnet skaffe lærerkræfter, men vi regner med, at op mod 50 tekniske skoler med tiden vil kunne påtage sig denne undervisning.

Der er altså herefter ingen grund til bekymring om tilstrækkelig tilgang til de nye mesterprøver.

Ved malersvendenes kongres i år har forbundsformand Agnar Christensen udtalt, at der var for mange dårlige mestre, og at det var alt for let at blive mester. Denne udtalelse har Håndværksrådet taget som udtryk for, at der er nye tanker på vej inden for svendenes kreds.

På samme linje har sekretær Knud Christensen, LO, udtalt sig, idet han ved et møde i mesterskolernes uddannelsesnævn fremhævede, at der burde kræves obligatorisk mesterprøve for alle.

Jeg gør opmærksom på, at det er med Knud Christensens tilladelse, at jeg nævner denne udtalelse her.

Den nugældende næringslov bygger på en betænkning afgivet af en kommission, der har arbejdet fra 1921 til 1926. For 40 år siden kunne det være realistisk at mene, at det var tilstrækkeligt at have en faglig prøve for at være mester og leder af en håndværksvirksomhed.

Til folketingets udvalg vedrørende forslag til næringslov.

Som forholdene har udviklet sig i de forløbne 40 år, er en ren teknisk svendep prøve absolut ikke tilstrækkelig, og Håndværksrådet mener, at det er at vildføre de unge, når man fra lovgivningens side meddeler dem, at en svendep prøve er tilstrækkelig til at blive mester.

Som den obligatoriske svendep prøve har været med til at højne de faglærtes uddannelse og den arbejdsmæssige kvalitet, mener Håndværksrådet, at en obligatorisk mesterprøve vil være med til at højne virksomhedsledernes kvalitet til gavn for hele samfundet.

Underbilag til bilag 7.

HÅNDVÆRKSRADET

Mesternavn og etableringsret i udlandet.

Fællesmarkedet.

Ved etableringen af fællesmarkedet havde kun to af de seks lande fri etableringsret, nemlig Belgien og Italien. I Tyskland og Luxembourg findes tvungen svendeprøve og tvungen mesterprøve for overhovedet at løse næringsbrev på håndværk. I Tyskland findes desuden organisationspligt.

I Holland fik man i 1954 en lov om selvstændig næringsvirksomhed, der kræver svendeprøve. I de fleste håndværksfag kræves yderligere uddannelse samt en vis kreditværdighed for at kunne begynde egen virksomhed.

I fællesmarkedets levetid har de to lande, der havde fri etableringsret, indført visse regulerende bestemmelser for at harmonisere retten til at drive næring med de øvrige fire lande.

Norge.

I Norge har man fortsat en håndværkslov, der af kommunalbestyrelserne kan sættes i kraft i de forskellige egne af landet, idet den dog uden sådan ikraftsættelse gælder for alle byområder. I de fleste kommuner, hvor der drives håndværk af betydning, er håndværksloven nu sat i kraft.

Håndværksloven kræver bestået svendeprøve og 6 år ved faget eller 2 år efter svendeprøven samt en prøve i bogholderi og faglig kalkulation.

Håndværksloven har for nylig været til diskussion, idet man fra regeringens side ønskede at ophæve den, men på grund af protester fra størstedelen af kommunerne har regeringen indvilget i at revidere håndværksloven i stedet for at ophæve den.

Island.

Her kræves svendeprøve for at løse

næringsbrev på håndværk, og i Reykjavik og omegn kræver byggevedtægterne, at den, der som håndværksmester skal forestå et byggeri, tillige har bestået mesterprøve.

Det vil heraf ses, at størsteparten af de otte her nævnte lande har langt strengere restriktioner end selv det, Håndværksrådet har stillet forslag om i alternativ 2 til § 17 i næringslovsforslaget.

Får vi ikke en obligatorisk mesterprøve, vil det betyde, at danske håndværkere for at kunne arbejde f. eks. i fællesmarkedets lande må aflægge en mesterprøve i det pågældende land og på det pågældende lands sprog for at drive næring dér, medens håndværkere — endda folk, der ikke har kunnet bestå det pågældende lands mesterprøve — frit kan etablere sig i Danmark allerede nu i henhold til handelsministeriel bekendtgørelse på grundlag af traktater o. lign., men selvfølgelig endnu mere frit, dersom vi kommer ind i fællesmarkedet.

Når man ser, at tendenserne i fællesmarkedet har været at skærpe kravene til etablering i Belgien og Italien i stedet for at mindske kravene i de øvrige lande, må Håndværksrådets forslag ses som et meget beskedent ønske, da den frie etableringsret inden for håndværket stadig bibeholdes.

P.S. Oplysninger om fællesmarkedets landenes etableringsforhold bygger på oplysninger givet i et brev, dateret 9. september 1961 fra Norske Håndverks- og Industribedrifters Forbund (det norske „Håndværksråd“) til Industri- og Håndværksdepartementet i Oslo i forbindelse med forhandlingerne i Nordisk Råd om etableringsfrihed.

Bilag 8.**DANSK SOFT ICE & ISKREMFØRENING**

København, den 22. november 1965.

Tillæg til det af foreningen fremsendte skriftlige materiale af 16. juni 1965.

Idet vi takker for den venlige modtagelse ved vort fremmøde for udvalget d. 19-11-65, fremsendes hermed efter aftale de af os mundtligt fremførte tal, som manglede i vort tideligere fremsendte materiale.

Ca. 50 pct. af samtlige købmandsforretninger har i dag lagringsmuligheder for dybfrost. Ifølge statistiske oplysninger fører de 60 pct. heraf iskrem. D. v. s. at ca. 30 pct. af samtlige købmænd sælger iskrem; hertil kommer enkelte viktualie- og slagterforretninger, ja, endog enkelte tobaksforretninger. Men iskremsalget er kun steget med ca.

5 pct. årlig de sidste 4 år! Dette har medført en absolut mærkbar nedgang i salget fra vore butikker, navnlig i dagtimerne.

Skulle det vise sig, at man, for at imødekomme vore ønsker, også må have en ændring af lukkeloven, der som udvalgsformanden fru Lis Groes udtrykte det, faldt uden for dette udvalgs rammer, måtte vi måske anmode om, at udvalget henstillede til handelsministeren at fremsætte et ændringsforslag til gældende lukkelov.

Vi er i en prekær situation uden egen skyld, og vi kan ikke indtrængende nok anmode om udvalgets lydørhed og bistand.

Med venlig hilsen

P. f. v.

A. Koefoed Jensen,
formand.

Til folketingsudvalget vedrørende behandlingen af det af handelsministeren fremsatte forslag til næringslov.

Bilag 9.

FELIX VANG

Højesteretssagfører.

København, den 10. december 1965.

For foreningen af rejsende uldhandlere i Danmark tillader jeg mig herved at rette følgende henvendelse til folketingets udvalg:

De fleste af foreningens medlemmer har ret til at omføre varer inden for ét amt i henhold til vandrebreve.

For foreningens medlemmer vil det være af væsentlig betydning, at denne adgang udvides, således at de pågældende uldhandlere har ret til at omføre deres varer i 2 amter.

De pågældende uldhandlere har gennem mangeårigt arbejde oparbejdet en kunde-

kreds, som de besøger. Hvis de fraflytter det amt, hvori de hidtil har boet, mister de under den nuværende ordning den kundekreds, som de gennem det mangeårige arbejde har oparbejdet, og foreningen tillader sig derfor at rette den henstilling til udvalget, at den nuværende ordning må blive ændret, således at uldhandlernes omførsel af varer giver dem ret til at omføre varer i 2 amter i stedet for som hidtil i ét amt.

Hvis det ønskes, er repræsentanter for foreningen rede til at give møde for folketingets udvalg.

Med venlig hilsen

Felix Vang.

Til folketingets udvalg vedrørende den nye næringslov.

Bilag 10.

PETER ANDERSEN
EXPORT-IMPORT

København, den 29. december 1965.

Angående tvungent medlemskab af Grosserer-Societetet.

Hoslagt fremsendes bemærkninger til komiteens argumentation om bibeholdelse af det tvungne medlemskab.

Som bekendt fremhæves det, at der er enighed i komiteen, men man har aldrig turdet indhente medlemmernes udtalelser herom! — Dette er gjort af Grossistsammen slutningen af 1930, og af de indkomne svar var halvdelen for og halvdelen imod et fortsat tvungent medlemskab.

Er denne undersøgelse repræsentativ, er der betydelig modstand mod det tvungne medlemskab, og på denne baggrund er det vanskeligt at se, på hvilket grundlag de liberale partier i folketinget kan gå ind for et tvungent medlemskab.

Komiteen overdriver værdien af sin responderende virksomhed, og engroshandelens organisationsforhold kan ikke til

evige tider være afhængig af den nuværende pligt til at vedligeholde børsbygningen.

Det ville være besynderligt, hvis de lovgivende myndigheder fortsat ville tvinge alene grossisterne i Københavns Kommune til at være medlemmer af Grosserer-Societetet, der anvender en stor del af sin arbejdskraft til at arbejde for ikke-medlemmer.

(Af 163 brancheforeninger, for hvilke Grosserer-Societetet er hovedorganisation, betaler kun halvdelen af de tilsluttede medlemmer kontingent til Grosserer-Societetet).

Jeg må derfor protestere imod, at det tvungne medlemskab bevares i den nye næringslov, da en organisationstvang (i strid med frihedsrettighederne om organisationsfrihed) hindrer en strukturændring i engroshandelens organisation, som jeg vil hævde, der er flertal for uden for komiteens kreds.

Med venlig hilsen

P. Andersen.

grosserer, civiløkonom.

Til folketingsudvalget om næringsloven.

Underbilag til bilag 10.

PETER ANDERSEN
EXPORT-IMPORT

Frivilligt eller tvungent medlemskab i Grosserer-Societetet.

Efter indledningen kommer komiteen i sin skrivelse ind på en række mere reale grunde, som jeg har delt op i 10 punkter, der vil blive kommenteret hver for sig:

1. Når komiteen ikke mener ved frivilligt medlemskab at kunne støtte sig til en større medlemskreds, kan dertil siges, at hvis frie erhvervsudøvere ikke frivilligt vil tilslutte sig en organisation, så må det være, fordi man anser organisationens værdi for at være af mindre betydning. Dernæst må man huske, at man ved et frivilligt medlemskab ikke ville være begrænset til medlemmer i Københavns kommune, men kunne udvide sit område til hele Storkøbenhavn, ja, måske hele landet.

2. Når man i så fald mener at være nødt til at tage hensyn til enkeltmedlemmer og herunder brancheforeninger og disses rent subjektive syn, så må det kraftigt understreges, at komiteen hele tiden i stor udstrækning har taget hensyn til brancheforeningerne, ja, hele dens virksomhed bygger i virkeligheden på brancheforeningernes arbejde, og hvis en organisation af engrosfirmaer ikke skulle tage hensyn til disse engrosfirmaers subjektive synspunkter, så ved jeg ikke, hvem den skulle tage hensyn til!

3. Komiteen mener dernæst ikke at kunne fortsætte sin responderende virksomhed, idet man så ikke mener at kunne fremsætte objektive udtalelser. Det er svært at forstå, hvorfor en responderende virksomhed i begrænset omfang ikke stadigvæk kunne praktiseres, og med hensyn til de objektive udtalelser, så er dette en påstand, der svæver i fantasiens verden, idet en objektiv anskuelse i realiteten ikke findes. Der er i alle tilfælde også i Grosserer Societetets responderende udtalelser tale om subjektive skøn, der i de fleste tilfælde bygger på udtalelser fra anden- eller trediehånd, fordi responsumudvalgets medlemmer og funktionærer på

Børsen ikke har og ikke kan have noget som helst kendskab til specielle forhold, hvorom der som oftest udbedes udtalelser.

4. Komiteen mener, at en afhængighed af enkeltmedlemmer og brancheforeningers særinteresser vil være en svaghed ved forhandling med myndighederne. Her mener jeg tværtimod, at dette hidtil har været en svaghed, og at et frivilligt medlemskab, hvor myndighederne ved, at medlemmerne i stort tal står bag organisationen, ville give komiteens forhandlinger med myndighederne langt større vægt.

5. Når man fastslår, at objektivitet og uafhængighed ligeledes er en nødvendig forudsætning for, at komiteen kan drive en lang række voldgiftsretter, så må hertil siges, at denne såkaldte objektivitet og uafhængighed stadigvæk kan føres igennem derved, at medlemmer af Grosserer Societetet indvælges i disse voldgiftsretter, således som det hidtil er sket. Dette har intet som helst at gøre med frivilligt eller tvungent medlemskab. Her må tilføjes, at man som betalende medlem af Grosserer Societetet ikke kan se rimeligheden i, at en række voldgiftsretter, tilhørende enkelte brancher, skal have gratis sekretærassistance fra Grosserer Societetets juridiske afdeling. Denne assistance må i fremtiden, i det omfang man beslaglægger arbejdskraft, betales af de pågældende brancher. Resten af de 7.000 medlemmer kan ikke være tjent med, at nogle få hundrede beslaglægger hele komiteens sekretærassistance.

6. Man fremhæver dernæst betydningen af vedligeholdelse af børsbygningen. Heller ikke dette punkt kan ses at have nogen direkte forbindelse med tvungent eller frivilligt medlemskab. Naturligvis har det forbindelse med komiteens medlemsindtægter, da komiteen har pligt til at sørge for vedligeholdelsen, men jeg ser ingen grund til, at ejendomsretten ikke kan overgå til en

Bilag til bet. o. f. t. næringslov m. m.

fond, og at der på forskellig måde kunne skaffes midler til vedligeholdelsen, foruden den lejeindtægt som det vil være naturligt at beregne. Når komiteen forudsætter en svigten af medlemsindtægterne, så tyder det ikke på særlig stor tillid til det arbejde, man udfører. Jeg kan ikke se, hvorfor et frivilligt medlemskab med en forøgelse af det område, hvori man søger tilslutning, skulle føre til en svigten af medlemsindtægterne.

7. Når man endvidere siger, at der ved overgang til frit medlemskab vil opstå en række problemer vedrørende forskellige fonds, så er spørgsmålet det samme. I disse fonds er naturligvis valgt bestyrelser, og der kan stadig vælges bestyrelser, og det skulle være muligt at finde en form for en administration af disse fonds, som dog ikke kan tage uoverskuelig arbejdskraft. Der kan da heller ikke være vanskeligheder med hensyn til, hvem der skal have disse legater, da dette sikkert må være fastsat i de enkelte legaters fundatsbestemmelser. Pensioneringen af Grosserer Societetets Komité's tidligere ansatte kan ikke være et særligt vigtigt spørgsmål i denne forbindelse. Disse problemer må kunne løses, og problemerne opstår jo i øvrigt ligeledes kun, når man forudsætter svigtende indtægter, hvilket jeg mener er en aldeles fejlagtig vurdering.

8. Der slås endvidere fast, at komiteens bidrag er minimalt. I dag er det dog 400 kr.,

og hertil må man spørge: minimalt i forhold til hvad? F. eks. kan for 400 kr. årligt, betalt gennem 40 år, fås en livsforsikring på 25.000 kr., udbetalt ved 70 års alderen. En billig vare eller en billig service kan også være for dyr. Det er i virkeligheden meget lidt, det enkelte medlem får for sit medlemskontingent.

9. Det nævnes endvidere, at komiteen vælges efter en særdeles demokratisk valg-måde, og dette kan naturligvis stadig finde sted, men man må her erindre sig, at man jo ikke kan stemme på andre end de opstillede kandidater, og her gør nok opstillingen af kandidater sig gældende på samme måde som ved politiske valg.

10. Desuden fremhæves, at det lovbundne medlemskab ikke er noget særsyn, og man kan her i landet henvise til Advokatsamfundet, hvilket efter min mening er et særdeles slet eksempel. Det samme gælder Lægeforeningen. Der er i de frie erhvervsudøvers politiske indstilling intet, der nærmer sig fagforeningsmentaliteten. Det eneste, en fri erhvervsdrivende kræver, er at få lov til at udøve sit erhverv uden snærende bånd fra myndighederne. Laugspolitik, som det lovbundne medlemskab må anses for at være en rest af, har intet at gøre med engroshandelens nuværende arbejdsvilkår, målsætning eller ideal.

Bilag 11.

CAY N. NICKELSEN

København, den 10. februar 1966.

Hermed henstiller undertegnede til udvalget at overveje et ændringsforslag til næringsloven således, at det lovbundne medlemskab af Grosserer Societetet som anført i lovens § 18 udløber snarest muligt, dog senest den 31. december 1969.

Ved denne lejlighed gør jeg opmærksom på, at Grosserer-Societetets Komité ikke på noget tidspunkt har fundet anledning til at spørge Societetets medlemmer om deres stilling til spørgsmålet om det lovbundne medlemskab. Dette mener vi, at Komiteen forlængst burde have gjort.

Vi fremsender vedlagt 40 eksemplarer af en udtalelse i denne forbindelse, idet vi gør opmærksom på, at denne udtalelse er underskrevet af i hvert fald 50 medlemmer af Grosserer Societetet. Udtalelsen er resultatet af en forespørgsel til et mindre antal grosserere.

Samtidig vil jeg gerne bemærke, at der ved den årlige afstemning til Komiteen og Repræsentantskabet kun afgives stemmer af ca. 14 pct. af Societetets medlemmer.

Med venlig hilsen

Cay N. Nickelsen.

Til det af folketinget nedsatte udvalg til revision af næringsloven.

Underbilag til bilag 11.

FRA EN KREDS AF GROSSERERE I KØBENHAVN

Kontaktadresse: Grosserer Cay N. Nickelsen,

Nørregade 53, K.

København, januar/februar 1966.

Undertegnede, der alle er medlemmer af Grosserer-Societetet, tillader sig hermed en henvendelse til udvalget.

Vi mener, at forslaget til den nye næringslov ikke bør indeholde et påbud om, at grosserere i Københavns kommune skal være tvungne medlemmer af Grosserer-Societetet.

Denne forordning stammer fra 1817, og udviklingen siden da — ikke mindst i hovedstadsområdet geografiske udvidelse — gør bestemmelsen om det tvungne medlemskab for grosserere med forretningssted i Københavns kommunes geografiske område anakronistisk.

De opgaver, der ifølge Grosserer-Societetets vedtægter § 1, 1. og 2. stk., nu vare-

tages af dets komité, vil uden videre kunne overtages af en landsorganisation — og bliver i øvrigt allerede nu også varetaget af Provinshandelskammeret — inden for hvis rammer samtlige grosserere i landet kan stå som frivillige medlemmer på nøjagtig samme måde som andre hovedorganisationers medlemskab er organiseret.

For at give dansk handel en rimelig frist til en reorganisering i pagt med tiden foreslår vi, at det lovbundne medlemskab ophører senest pr. 31. december 1969 og således ophæves samtidig med at bestemmelsen om detailhandleres forbud mod at have mere end et udsalg i hver kommune annulleres.

Med venlig hilsen

(navne).

Til det af folketinget nedsatte udvalg til revision af næringsloven.

Bilag 12.

BRUGSFORENINGEN HB

Den 16. februar 1966.

Brugsforeningen HB tillader sig herved at fremkomme med følgende bemærkninger vedrørende beværterloven i anledning af det af handelsministeren den 6. oktober f. å. fremsatte ændringsforslag.

Vi må stærkt beklage, at ministerens forslag alene tager sigte på at gennemføre uvæsentlige formalitetsændringer.

På mange andre erhvervsområder er påtænkt reformer i den hensigt at styrke den frie konkurrence og at forenkle administrationen. Lovforslag er i visse tilfælde allerede fremsat og i andre tilfælde bebudet. Beværterloven er i forslaget ikke forenklet — tværtimod. Bevillingssystemet er bevaret, og gennem de i 1963 gennemførte bestemmelser er reglerne blevet gjort yderligere restriktive.

Begrundelsen for bevillingssystemet er vel oprindeligt et ønske om at opnå offentlig kontrol med alkoholudskænkningen og derved imødekomme bl. a. visse afholdssynspunkter. I denne henseende er systemet fuldkommen forfejlet. Hverken beværterlovens påbud eller bevillingssystemet hindrer umådeholden udskænkning af alkoholdrikke på offentligt tilgængelige beværtninger. Den offentlige regulering af befolkningens alkoholforbrug sker i praksis alene gennem afgiftspolitikken.

At opnå tilladelse til at udøve beværtning er i dag under bevillingssystemet en nådesakt. Selv om begunstigelsesprocessen i et vist omfang er reguleret i loven, giver systemet anledning til en omfattende myndighedsudøvelse og et meget vidt myndighedsskøn med deraf følgende mulighed for vilkårlighed.

Vi vil gerne konkret belyse dette ved at skildre det myndighedsmaskineri, der sættes i gang, når f. eks. HB ønsker at oprette et mindre cafeteria i en såkaldt Comusbutik. Denne butikstype har normalt et salgsareal

på 1200-1600 m², hvor der forhandles såvel fødevarer som forskellige udvalgsvarer, (redskaber, manufaktur, varige forbrugsgoder m. v.). I cafeteriet ønskes forhandling af kaffe, the, kager, smørrebrød, alkoholfri drikke og stærkt øl.

Inden projekteringen af butikken påbegyndes og inden andragende om beværterbevilling indsendes, nødvendiggør visse bestemmelser i beværterloven en særlig forhåndsundersøgelse. I hovedstadsområdet og købstæderne fastsætter kommunale vedtægter antallet af bevillinger i kommunen inden for lovens maksimum, medens den konkrete beslutning om bevillingsudstedelse træffes af bevillingsnævnet. Uden for disse områder kan bevilling kun opnås, hvis kommunalbestyrelsens flertal godkender det, og en tredjedel af kommunalbestyrelsens medlemmer kan endog eventuelt gennem folkeafstemning hindre bevillingsudstedelse. Disse bestemmelser indebærer en risiko for vilkårlighed, der bør tages i betragtning og nøje vurderes.

Beværternæring med ret til udskænkning af stærkt øl kan normalt ikke tillades i lokaler, hvor der drives anden næring — altså ikke i forretninger som de her nævnte — selv om cafeteriet kun har åbent i butiksåbningstiden.

Handelsministeriet har dog mulighed for at meddele en såkaldt stormagasinsbevilling efter indhentet erklæring fra den lokale bevillingsmyndighed og vedkommende kommunalbestyrelse. Loven er imidlertid så snørklet, at spørgsmål efter spørgsmål melder sig ved fortolkningen. Det er nødvendigt først at indsende en principiel forespørgsel til handelsministeriet. Ministeriet sender forespørgslen til høring i Københavns bevillingsnævn, der sender sagen videre til politiet, som derefter giver sig til at afhøre bestyrelsesmedlemmer og funktionærer i

HB. Efter $\frac{3}{4}$ års forløb kommer ministeriets svar. Det er positivt, men folketinget har i 1963 taget beværterloven op til revision i den hensigt at gøre loven endnu mere restriktiv. Loven stiller nu krav om, at HBs vedtægter skal indeholde bestemmelser om, at ingen, der fremstiller eller forhandler drikkevarer — herunder f. eks. sodavand — kan optages som medlemmer i HB. HB skal endvidere godtgøre, at foreningen ikke har modtaget lån, indskud eller usædvanlig kredit fra nogen, som fremstiller eller forhandler drikkevarer. Heldigvis åbner loven dog mulighed for dispensation for så vidt angår kravet til vedtægterne. Vi ønsker ikke ved medlemsoptagelsen at udøve diskrimination over for sodavandsforhandlere, og derfor søger vi dispensation hos ministeriet. Den fremkommer efter $4\frac{1}{2}$ månedes betænkningstid.

Nu synes vejen omsider banet for indsendelse af et konkret andragende. På forhånd må vi dog være klar over, at vi kun kan få 1 cafeteria i hver kommune. Loven indeholder forbud mod mere end 1 forretningssted i hver kommune. Dette forbud foreslår handelsministeren ikke fjernet i forslaget af 6. oktober f. å., som det sker i forslaget af samme dato om ophævelse af § 26 i næringsloven.

Beværterloven indeholder en dispensationsmulighed, men en af betingelserne for dispensation er, at der i cafeteriaet er servering af varme retter i betydeligt omfang, og det falder uden for hensigten med vort lille Comus-cafeteria. Dernæst må vi være opmærksomme på, at bestyrelsesmedlemmerne i HB ikke må være bestyrelsesmedlemmer i et andet selskab, der har beværterbevilling. Før revisionen i 1963 kunne der fås dispensation hos handelsministeriet, hvis blot flertallet af bestyrelsens medlemmer opfyldte kravet, men efter revisionen i 1963, er denne mulighed udelukket.

Handelsministeren foreslår nu gennemført dispensationsadgangen i sit forslag af 6. oktober f. å., og det er overhovedet den eneste „liberalisering“, ministeren foreslår i beværterloven.

Så afgår endelig det konkrete andragende med dertil hørende meget omfattende dokumentation af tekniske, juridiske og personlige forhold.

Andragendet stiles til handelsministeren, men fremsendes via det lokale politi og bevillingsnævn. Politimæssig afhøring af bestyrelsesmedlemmer, cafeteriabestyrer og andre funktionærer finder sted. Vi foreslår Comusbutikens chef godkendt som bestyrer af cafeteriaet, men det københavnske bevillingsnævn giver afslag i modsætning til nævnene i de øvrige kommuner, hvor HB har søgt bevilling. Det københavnske nævn begrunder ikke sit afslag, men henholder sig åbenbart til lovens § 15, stk. 5, hvor bl. a. er anført, at „der særlig skal tages hensyn til uddannelse i faget, færdighed i regnskabsførelse, ansøgerens økonomiske stilling samt om ansøgeren vil fortsætte og må anses for særligt egnet til at overtage en bestående forretning...“. Denne bestemmelse fortolkes af det københavnske nævn på den ensidige måde, at en højt kvalificeret leder, der opfylder alle vilkår, bortset fra uddannelse i faget, ikke kan godkendes som bestyrer af vort cafeteria, medens en person, der alene har et par års køkkenuddannelse i restaurationsfaget, udmærket kan godkendes.

Andragendet skal behandles af politiet, af bevillingsnævnet, af handelsministeriet og sundhedspolitiet samt af sundhedskommissionen og dennes enkelte afdelinger. I et enkelt tilfælde har det lokale nævn tillige sendt sagen til overbevillingsnævnet. Forklaringen skulle være den, at HB ønskede at begrænse bevillingen til stærkt øl og ikke ønskede at forhandle andre stærke drikke. Næste gang ansøgte vi om bevilling til alle stærke drikke, selv om vi faktisk kun ønskede at sælge øl, og så skal overbevillingsnævnet åbenbart ikke spørges.

Det siger sig selv, at en procedure af det nævnte omfang tager tid. Det er altid spændende, om det lykkes at åbne cafeteriaet samtidig med butikken. Heldigvis møder andrageren i langt de fleste tilfælde venlige og hjælpsomme embedsmænd, men i andre tilfælde kan det hælde, at andrageren strengt foreholdes, at det er en bevilling, han er ude efter, og ikke en adkomst, han har krav på at få.

Den i det foregående givne „sagsfremstilling“ berører kun få områder af de problemer og reformønsker beværterloven rejser.

Det præger alle afsnit i loven, at bestemmelserne er fantastisk udviklede, admini-

strationskrævende og ofte fører til mærkelige og inkonsekvente resultater, jfr. til eksempel vedlagte kopi af udklip fra dagbladet „Aktuelt“ den 8. december 1965.

Yderligere ønsker vi at pege på de særlige regler, der blev gennemført ved lovrevisionen i 1963.

Vi finder det forkasteligt, at folketinget for at tilfredsstille snævre bryggeriinteresser gennemførte endog meget vidtgående bestemmelser i en lov, der i forvejen var stærkt restriktiv. Vi finder det urimeligt, at netop dette område beskyttes mod konkurrence, herunder udenlandsk konkurrence. Selv om der virkelig skulle kunne opstilles en argumentation for, at vi specielt på beværterområdet skal hylde en nationalisme, stiller vi os skeptisk overfor om disse restriktioner faktisk kan hindre udenlandske interesser i at trænge ind på det danske marked. Derimod er det helt klart, at reglerne effektivt rammer andre tilfælde, hvor danske virksomheder forsøger at foretage fornuftige dispositioner på beværterområdet.

Til eksempel vil vi her nævne, at HB i 1961 sammen med 2 andre organisationer dannede et aktieselskab med det formål at oprette en cafeteria-ring, der skulle etablere en række moderne cafeterier med billig og god mad, jfr. lovens § 8, stk. 1. Inden lovrevisionen i 1963 lykkedes det for det pågældende selskab at etablere 2 sådanne cafeterier. Da HB forhandler drikkevarer, vil oprettelse af nye cafeterier formentlig kræve handelsministerens dispensation, og ved en fornyelse af selskabets bevilling kræves i hvert fald dispensation fra ministeren.

Under sådanne usikre vilkår har selskabet selvfølgelig ikke lyst til at foretage yderligere investeringer, så meget mere som en bemærkning ved lovens behandling i 1963 fra folketingsmedlemmet hr. Ove Weikop fik den daværende handelsminister hr. Hilmar Baunsgaard til — uden indsigelse fra nogen af ordførerne — at sige, at han personlig ville gå ind for en afvikling af HB-cafeterierne.

Dette ordskifte og andre bemærkninger ved behandlingen i folketinget viser klart, at de i 1963 vedtagne bestemmelser har et langt videregående formål end at hindre udenlandsk konkurrence. Vi finder, at det vil være rimeligt, sundt og naturligt, at HB og/eller andre gør en indsats for oprettelse af billige madsteder i tidssvarende omgivelser. Vi vil mene, at adskillige kvarterer i København og i mange provinsbyer har et behov for sådanne cafeterier, hvor specielt ungdommen og de enligt stillede får et alternativ til det traditionelle ølstuemiljø.

Vi henstiller alvorligt til udvalget nu at søge gennemført en gennemgribende reform af beværterlovgivningen. Det er urimeligt at opretholde en lovgivning, der ikke tjener ønskelige og fornuftige formål.

Det må være rigtigt at henføre beværternæringen under den almindelige næringslov og at frigøre politiet, kommunalbestyrelsen og andre offentlige myndigheder for en omfattende administration, der samtidig er en betydelig belastning for borgerne.

Også på beværterområdet er der i høj grad behov for en liberal og forbrugervenlig kurs.

Brugsforeningen HB

Kaj Nielsen.

Til orientering for udvalgets medlemmer skal oplyses, at Brugsforeningen HB, hvis virksomhed nu er udstrakt til næsten alle

store byer i Danmark, har ca. 380.000 medlemmer og en årsomsætning på ca. 900 mill. kr. fordelt på 400 butikker.

Til folketingsudvalget vedrørende bl. a. ændringer i beværterloven,

Bilag 13.**EN KREDS AF MEDLEMMER
AF GROSSERER-SOCIETETET**

v/ hr. grosserer Nils Højme.

København, den 26. marts 1966.

Vi fremsender vedlagt en kopi af en skrivelse, som formanden for Grosserer-Societetets Komité har udsendt til societetets medlemmer i forbindelse med børsvalget den 31. ds.

Af skrivelsen fremgår det, at komiteen — for første gang i 149 år — vil spørge sine medlemmer om disses syn bl. a. på det lovbundne medlemskab for grosserere i Københavns kommune.

Grosserer-Societetet har i dag et medlemstal på ca. 5.200, men af disse møder kun ca. 250-300 medlemmer til den årlige

generalforsamling, således at disses stillingtagen ikke er noget udtryk for, hvad hele medlemskredsen mener.

Derudover kan vi oplyse, at der normalt ved børsvalget kun afgives stemmer af ca. 14 pct. af societetets medlemmer.

Vi kan endvidere oplyse udvalget om, at Grosserer-Societetets Komité såvel i 1956 som i år har indgivet sin indstilling til udvalget uden at spørge societetets medlemmer om deres syn på det lovbundne medlemskab.

Med venlig hilsen

Nils Højme.

Til det af folketinget nedsatte udvalg angående næringsloven.

Bilag 14.

EN KREDS AF MEDLEMMER AF GROSSERER-SOCIETETET

København, den 13. april 1966.

Den 31. f. m. afholdtes på Børsen i København valg til Grosserer-Societetets Komité og repræsentantskab.

For første gang i societetets historie havde de menige medlemmer mulighed for at tilkendegive deres standpunkt til det lovtvungne medlemskab for grosserere i Københavns kommune.

En kreds af medlemmer af Grosserer-Societetet havde opstillet kandidater til komité og repræsentantskab med følgende valgprogram:

- ophævelse af det lovbundne medlemskab for grosserere i Københavns kommune senest den 31. december 1969,
- øjeblikkelig udarbejdelse af planerne for et „Danmarks Handelskammer“ som hovedorganisation for dansk handel, side-stillet med Industriråd og Landbrugsråd, hvilket program såmlede 25 pct. af samtlige afgivne stemmer.

På Grosserer-Societetets generalforsam-

ling samme dag blev af en komitékandidat oplyst, at den skrivelse af 23. november 1956, som Grosserer-Societetets daværende formand sendte til næringslovskommissionen, ikke var korrekt affattet.

Denne skrivelse begynder således:

„Når den københavnske engroshandel så enigt ønsker at bevare det lovbundne medlemskab af societetet, skyldes det en række reale grunde“ etc.,

hvilket ikke kan være korrekt, da hverken Grosserer-Societetets repræsentantskab — endsige societetets menige medlemmer — på dette tidspunkt var blevet spurgt.

Vi henstiller derfor til udvalget, at bestemmelsen i forslaget til den nye næringslov om en forlængelse af det lovbundne medlemskab ikke får gyldighed længere end til udgangen af 1969.

Derved får dansk handel fire år til skabelsen af et Dansk Handelskammer, side-stillet med Industriråd og Landbrugsråd.

Med venlig hilsen

En kreds af medlemmer af Grosserer-Societetet.

Nils Højme.

Til det af folketinget nedsatte udvalg angående næringsloven.

Bilag 15.**GROSSERER-SOCIETETETS KOMITÉ**

Børsen.

København, den 28. april 1966.

Grosserer-Societetets Komité har modtaget kopi af en skrivelse af 13. d. m. fra „en kreds af medlemmer af Grosserer-Societetet“ ved grosserer Nils Højme, Emdrupvej 28 A, København Ø, til udvalget.

I denne skrivelse anfører grosserer Nils Højme i forbindelse med Grosserer-Societetets generalforsamling den 31. marts d. å.:

„For første gang i societetets historie havde de menige medlemmer mulighed for at tilkendegive deres standpunkt til det lovtvungne medlemskab for grosserere i Københavns kommune.“

Endvidere anføres vedrørende en skrivelse af 23. november 1956 fra Grosserer-Societetets Komité's daværende formand til næringslovskommissionens formand, at indledningen „når den københavnske engroshandel så enigt ønsker at bevare det lovbundne medlemskab af societetet. . . .“ ikke „kan være korrekt, da hverken Grosserer Societetets repræsentantskab — endsige societetets menige medlemmer — på dette tidspunkt var blevet spurgt.“

Denne skrivelse giver anledning til en berigtigelse.

På Grosserer-Societetets ordinære generalforsamling torsdag den 25. marts 1954 behandlede et forslag stillet af en kreds af societetets medlemmer. Forslaget lød således: „Generalforsamlingen opfordrer komiteen til straks at henstille til ministeriet for handel, industri og søfart, at bestem-

melsen i næringslovens § 93, stk. 2, om, at københavnske grosserere er pligtige til at indtræde som medlemmer af Grosserer-Societetet, ophæves.“

Forhandlingen om dette punkt på dagsordenen sluttede med, at „det stillede forslag til resolution forkastedes ved denne afstemning med stor majoritet.“

Med hensyn til generalforsamlingen den 31. marts d. å. kan oplyses, at der af to grosserere, der begge kraftigt har agiteret for ophævelse af det lovbundne medlemskab, var stillet forslag om visse ændringer af societetets vedtægter, og disse ændringsforslag blev på generalforsamlingen forkastet med 220 stemmer mod 38.

Endvidere skal oplyses, at der ved generalforsamlingen den 31. marts d. å. til komiteen blev valgt 4 medlemmer, som er erklærede tilhængere af det lovbundne medlemskab, og kun ét medlem, som er modstander af det lovbundne medlemskab.

Der blev i alt afgivet 1.016 stemmer, og de 25 pct. heraf, som gik ind for en kandidat, der ønskede ophævelse af det lovbundne medlemskab, udgjorde altså ca. 250 grosserere ud af i alt ca. 5.000 stemmeberettigede grosserere. Det er således kun en ganske ringe procentdel af societets medlemmer, der på den sidste generalforsamling har demonstreret, at de ønskede et frivilligt medlemskab indført.

Med venlig hilsen

Grosserer-Societetets Komité.

Victor B. Strand,
formand.

/ *B. Høegh-Guldberg,*
generalsekretær.

Til det af folketingsnedsatte udvalg vedr. næringsloven.

Bilag 16.

BOLIGUDVALGET FOR BEVÆGELSESHÆMMEDE

København, den 14. april 1965.

Vedrørende drift af restauration og selskabslokaler i kollektivhuse.

Efter anmodning af Københavns politi, bevillingskontoret, har den 16. oktober 1964 været afholdt en drøftelse af driften af de kollektive anlæg i det af De Vanføres Boligselskab opførte kollektivhus på Hans Knudsens Plads.

Fra bevillingsmyndighedernes side blev tilkendegivet, at driften af kollektivhuset, for at kunne betegnes som lovlig, måtte tilrettelægges i overensstemmelse med de principper, der er gengivet i vedlagte referat af drøftelserne.

Københavns politis synspunkter har været drøftet på møder dels i det datterselskab, der forestår driften af kollektivhuset, og dels i hovedselskabet. Da spørgsmålet er af principiel betydning for alle datterselskaber over hele landet, er det overdraget hovedselskabets bestyrelse at søge at få klarlagt de forskellige driftsspørgsmål.

Såvidt vi kan se, synes den gældende lovgivning ikke at kunne finde anvendelse på vore kollektivhuse. Det er ejheller tilfredsstillende, at praksis vedr. andre driftsformer, f. eks. pensionater, søges anvendt. Reelt er der tale om væsentlige forskelle mellem kollektivhusdrift og pensionatsdrift.

Driften af vore kollektivhuse vil ikke blive helt ens de forskellige steder, men visse hovedprincipper gør sig gældende.

Gennem kollektivhusene har man især tænkt sig at hjælpe invaliderede, der er så handicappede, at de vanskeligt selv kan klare madlavning, rengøring m. v. Tidligere anbragtes disse personer på plejehjem, men med disse kollektive ydelser og med mulighed for hjælp i påkomne tilfælde til på- og afklædning, til personlige fornødenheder o. s. v. vil endog meget stærkt invaliderede kunne klare sig selv.

Kollektivhusene er desuden tænkt at skulle hjælpe udearbejdende invaliderede, der har behov for denne lettelse. Ved at gøre husførelse m. v. så nem som mulig, vil kræfterne kunne spares til indsats på arbejdsplads.

Herudover bor i kollektivhusene ikke-invaliderede, som f. eks. på grund af udearbejde ønsker de goder, som kollektivhusformen kan byde på.

Økonomisk er huset på Hans Knudsens Plads en helhed. Driften skal alt i alt blot hvile i sig selv. For at bo i huset betales forskellige ydelser, husleje, kollektivafgift, for spisebilletter o. s. v. De forskellige ydelsesformer er dog ikke klart adskilte.

Den egentlige husleje indeholder betaling for pågældende lejemål i snæver forstand. Den indeholder desuden betaling til dækning af faste udgifter for restauration, køkken, selskabslokaler, gæsteværelser o. s. v. Lejemålet er faktisk at opfatte som omfattende selve lejligheden + andel i de øvrige lokaliteter. Dette forhold understreges af, at der kun i ganske få lejligheder er et egentligt køkken, men kun en kogeniche med ringe mulighed for at tilberede større måltider.

Herudover findes i vore kollektivhuse f. eks. plejehjem uden køkkener og kollegieværelser til revalidenter. Disse værelser indeholder heller ikke køkkener. For så vidt angår disse lejemål, er der tale om pligt til at aftage mad. Mere betydningsfuld er dog køkkenets pligt til at lave mad til disse lejemål.

Af andre lejemål kan nævnes revalideringsinstitutioner, kontorer, beskyttede værksteder o. s. v. Også disse lejemål bidrager til dækning af faste udgifter for kollektive anlæg, og da disse lejemål er uden

spiserum, har huset pligt til at stille sådanne rum til rådighed (jfr. arbejderbeskyttelseslovgivningen). Det er da nærliggende, at restaurationen benyttes (da den ved frokosttid ikke bruges særligt af andre beboere).

Forholdene må efter vor opfattelse karakteriseres som en stor husholdning. Køkken, restauration drives af beboerne i fællesskab for beboerne. Ligesom i enhver anden husholdning må også kunne inviteres personlige gæster. Herudover bør f. eks. selskabslokaler kunne stilles til rådighed for foreninger m. v., i hvis virksomhed beboerne deltager, dette uden servering af afgiftspligtige drikke. Som eksempel herpå kan nævnes, at man på Hans Knudsens Plads har stillet selskabslokalerne til rådighed for sognepræsten, der har afholdt sammen-

komster for husets og kvarterets beboere. Til sådanne sammenkomster bør man kunne servere kaffe.

Da et kollektivhus mere minder om en privat husholdning end et pensionat, bør lempelige regler kunne finde anvendelse, og vi skal venligst bede om, at problemet overvejes. Vi skal endvidere bede om, at et af De Vanføres Boligselskab nedsat forhandlingsudvalg bestående af direktør Aage Reimer, højesteretssagfører E. Stampe og kontorchef Ulf Trier sammen med direktør Hugo Nielsen fra Administrationselskabet af 1948 og undertegnede får lejlighed til en personlig drøftelse af sagen, der har den største betydning for boligselskabets kollektivhuse, hvoraf der planlægges ca. 20 over hele landet.

Med venlig hilsen

p. b. v.

John Frederiksen.

Til ministeriet for handel, håndværk, industri og søfart.

Underbilag til bilag 16.

Notat vedrørende møde i administrationsselskabet med 2 repræsentanter fra bevillingsmyndighederne d. 16. oktober 1964 angående driften af de kollektive anlæg i kollektivhuset på Hans Knudsens Plads.

For boligselskabet deltog: *Hugo Nielsen, H. Seward og O. Hansen*. Tilstede var efter ønske: *C. Bratfort*.

Mødet var etableret på foranledning af H. Seward efter en henvendelse fra bevillingsmyndighederne.

I. Andersen fra bevillingsmyndighederne udtalte indledningsvis, at restauranten i Kollektivhuset under de nuværende forhold ikke drives efter de for pensionater gældende regler. Spørgsmålet er derefter, om driften, der hidtil er foregået uden bevilling, kan legaliseres, hvis den ønskes fortsat efter uændrede retningslinier.

For *pensionatsdrift* gælder følgende:

Kun efter fast aftale og kun servering for pensionærer. Denne bestemmelse er i øjeblikket opfyldt for beboernes vedkommende gennem den kontraktlige forpligtelse vedr. spiseordningen.

Der må sælges tilberedt mad ud af restaurationen, som det for tiden praktiseres, hvor maden udbringes af sygepasserne.

Der må ikke sælges øl og spiritus ud af restaurationen til beboerne, heller ikke i forbindelse med udbringning af mad.

Der må kun serveres øl og spiritus for beboerne i restaurationen i forbindelse med servering af mad og kun inden for de fastsatte spisetider.

Der må ikke leveres kost til Kollegiet, uden at der foreligger fast aftale med hver enkelt beboer.

Der må ikke leveres kost til I. R. P. uden fast aftale med hver enkelt patient.

Der må ikke serveres for personer, ansat i virksomheder og institutioner, der er lejere

i Kollektivhuset. Der skal i givet fald foreligge en fast aftale herom med hver enkelt person.

Der må ikke spises medbragt mad.

De to sidste punkter kolliderer med den aftale, man har med B. V. K. om, at personalet spiser frokost i restaurationen.

Der må leveres tilberedt mad til selskabslokalerne fra køkkenet, men ikke øl og spiritus.

Har udlejning af lokalerne erhvervsmæssig karakter, kræves særlig bevilling til driften af disse.

For *beværterbevilling* gælder følgende:

Boligselskabet kan få bevilling til at drive restaurationen, hvilket tillige kræver en mindre ændring af vedtægterne.

Boligselskabet foretager indstilling af en bestyrer.

Der skal betales afgift 25 pct. af udsalgsprisen. Toldregnskab skal føres.

Bevilling medfører, at der må serveres alt for alle i restaurationen efter boligselskabets egne retningslinier.

Til selskabslokalerne må som ovenfor serveres tilberedt mad samt dansk stærkt øl og dansk destilleret spiritus, men ikke udenlandske vine og spiritus.

Beboerhotel:

Der kræves gæstgiverbevilling til udlejning af værelserne, uanset om det gælder beboerne eller fremmede. Under pensionatsdrift må der ikke serveres for hotelgæster.

Bilag 17.

Spørgsmål fra udvalget til handelsministeren og ministerens besvarelser.

Spørgsmål 1:

Der udbedes en udtalelse om, hvorledes ministerens stilling er til at lade § 11 i næringslovforslaget også omfatte bestillingsoptagelse af bøger. Såfremt det ikke findes hensigtsmæssigt at lade § 11 omfatte bøger, udbedes tillige oplysning om, hvorvidt der i så fald kan tænkes udarbejdet regulerende bestemmelser for denne handel.

Svar (af 9. december 1965):

Når det i lovforslaget ligesom i næringslovkommissionens indstilling er forudsat, at den hidtidige kolportage af bøger ved dørene fortsat skal være tilladt, er det under hensyn til, at kolportage må anses for ønskelig af hensyn til folkeoplysningen, at store værker af kulturel betydning efter det oplyste ikke vil kunne udkomme, medmindre der er adgang til kolportage, og at der for mange bøgernes vedkommende kan blive tale om en fordyrelse, fordi de ikke vil kunne sælges i så stort et oplag, hvis der ikke er adgang til denne særlige salgsform. Disse synspunkter gælder således særlig større leksika, større illustrerede populærvidenskabelige værker, større udgivelser om folkebevægelserne, faglige og tekniske håndbøger m. m.

Da jeg mener, at disse hensyn må tillægges større vægt end de betænkeligheder, der er ved bogkolportagen, er jeg tilbøjelig til at fastholde, at man fortsat — ligesom i Norge og Sverige — bør tillade uanmodede personlige henvendelser direkte til forbrugerne for optagelse af bestillinger på bøger.

Det er efter min opfattelse næppe hensigtsmæssigt at udarbejde regulerende næringsretlige bestemmelser for denne form for boghandel. Man kunne tænke sig at foreskrive, at bestillingsoptagelse enten kun kunne foretages på grundlag af en prøve eller lige det modsatte, at prøver ikke må medføres ved bestillingsoptagelse. Det første, der skulle sikre, at forbrugerne vidste,

hvad de købte, lader sig næppe gennemføre, da bøgerne i mange tilfælde netop ikke er udkommet, før bestilling optages. Et forbud mod at anvende prøver, hvilket i begrænset omfang har været kendt før den gældende næringslov, kunne have til formål ikke at lokke forbrugerne med særligt prangende værker. Imidlertid mener jeg, at sådanne næringsretlige særbestemmelser bør undgås.

Derimod er jeg ganske enig med næringslovkommissionen, der er gået ind for, at der gennem anden lovgivning søges tilvejebragt bestemmelser, der begrænser uheldige virkninger af sådant bogsalg. Spørgsmålet om gennemførelse af sådanne bestemmelser må vel imidlertid tages op i forbindelse med en eventuel revision af afbetalingsloven, idet spørgsmålet efter min mening næppe har større praktisk betydning uden for afbetalingshandelen.

Næringslovkommissionen har i denne forbindelse peget på, at man frit skulle kunne træde tilbage fra en bestilling inden for en vis kortere frist.

Man kunne også tænke sig andre begrænsningsmuligheder, f. eks. krav om, at den kontante udbetaling skulle erlægges ved kontraktens underskrift, eller at man helt forbød afbetalingssalg i forbindelse med kolportage af bøger.

Spørgsmål 2:

Det bedes oplyst, hvorvidt § 13 i næringslovforslaget vil sikre, at sigøjnere fortsat vil kunne drive handel på samme måde som hidtil.

Svar (af 9. december 1965):

Vi har næppe egentlige sigøjnere her i landet, og i hvert fald har vi ikke særlige næringsretlige bestemmelser for sigøjnere. Imidlertid lever der familier i beboelsesvogne, der ernærer sig dels ved at drive for-

lystelser etc. på dyrskuer og markeder m. v., hvortil der efter politilovgivningen kræves markedspas, der forudsætter, at de har dansk indfødsret, dels ved at sælge husflidsprodukter på markeder, hvilket kan ske frit, såfremt de pågældende er „bosatte“ her i landet.

Endvidere kan sådanne personer i medfør af de gældende bestemmelser for et begrænset tidsrum have fået tilladelse til på markeder, dyrskuer og festpladser foruden husflidsprodukter at omføre f. eks. legetøj, galanterivarer og chokolade- og sukkervarer, ligesom der kan være givet i erhvervsmæssig henseende dårligt stillede personer tilladelse til frit at omføre f. eks. børstenbinder- og ståltrådvarer, kunstige blomster og snøreband.

Der vil efter næringslovforslagets § 13 fortsat kunne gives disse personer særlig tilladelse til at omføre varer. Endvidere er den særlige bestemmelse om, at der frit kan sælges husflidsprodukter på markeder, medtaget i forslaget og lempet, således at der ikke kræves, at de pågældende skal være „bosat“ her i landet.

Endvidere henvises til bestemmelserne i forslagets § 27, hvorefter personer, som godtgør, at de i mindst et år før lovens ikrafttræden i henhold til vandrebrev eller tilladelse efter § 97 i den gældende næringslov har forhandlet varer, kan få ret til inden for næringsadkomstens gyldighedsområde at fortsætte virksomheden uforandret.

Nogle af disse personer kan formentlig antages også at ernære sig f. eks. ved skærslippervirksomhed eller anden virksomhed, der som denne hverken efter gældende lov eller efter forslaget kræver særlig næringsadkomst.

Spørgsmål 3:

Med hvilken begrundelse kræves fortsat „fast forretningssted“ i næringslovforslagets § 10?

Svar (af 9. december 1965):

I lovforslagets § 10 er det i overensstemmelse med næringslovkommissionens indstilling bestemt, at varer som hovedregel kun må afsættes fra fast forretningssted. Dette er i overensstemmelse med retstilstanden i dag.

Medens den gældende lov ikke har en bestemt definition af „fast forretningssted“, defineres dette i lovforslaget som varige udsalgssteder, fabriks- og værkstedslokaler samt automater. Afsætning vil herefter i almindelighed ikke kunne foregå fra f. eks. hotelværelser, idet sådanne ikke er „varige“ udsalgssteder.

Formålet med at stille krav om, at afsætningen skal ske fra fast forretningssted, er bl. a. at sikre, at handelen finder sted på betryggende måde for forbrugerne, således at de altid ved, hvor de kan henvende sig, såvel når de ønsker at købe bestemte varer, som når de ønsker at reklamere over mangler ved købte varer.

En opgivelse af dette krav om fast forretningssted vil i øvrigt være til særlig ulempe i tyndt befolkede egne af landet, hvor man må forudsætte, at en konkurrence fra eventuelle kørende butikker ikke vil gøre det muligt at opretholde et tilstrækkeligt antal faste forretninger til sikring af forbrugernes daglige behov for forsyning med de almindelige forbrugsvarer.

En ophævelse af kravet om fast forretningssted vil i øvrigt forskertse mulighederne for en håndhævelse af de bestemmelser om bestillingsoptagelse og omførsel, der findes i lovforslagets §§ 11 og 12, og som man fra kommissionens side har lagt megen vægt på. Såfremt man ophæver kravet om fast forretningssted, bør det overvejes, om bestemmelserne i forslagets §§ 11 og 12 overhovedet vil kunne opretholdes.

Det må dog i forbindelse hermed påpeges, at kravet om et fast forretningssted i form af et varigt udsalgssted ikke på forhånd kan siges at udelukke anvendelsen af kørende varebusser, såfremt sådanne på i forvejen lejede faste pladser driver handel på bestemte tidspunkter af længere varighed. I så fald er hovedformålet med kravet om, at udsalgsstedet skal være „fast“, også opfyldt. Betegnelsen „fast“ svarer i øvrigt til betegnelsen i beværterloven „faste studepladser“, hvorfra f. eks. forhandles varme pølser fra vogn.

Spørgsmål 4:

Hvad er der til hinder for, at en registreringspligt kan træde i stedet for en næringsbrevordning?

Svar (af 9. december 1965):

Begrundelsen for at kræve et næringsbrev er dels offentligretlig, dels privatretlig.

Offentligretligt tilsigter kravet at sikre, at kun de personer, der opfylder betingelserne for at drive næring, gør det. Selv om man opgav kravet om næringsbrev, ville man kunne bibeholde disse betingelser (indfødsret, bopæl her i landet, myndighed og i visse tilfælde borådighed), men tilsynet med, om disse betingelser var opfyldt, ville i praksis være næsten umuligt og straffesanktionen derfor praktisk taget uden større værdi. Spørgsmålet står således bl. a. i forbindelse med, om man effektivt vil søge at forhindre, at f. eks. folk, der ikke er bosat her i landet, driver næring her.

Privatretligt har næringsbrevet den betydning, at det for den næringsdrivendes leverandører og kunder er let at konstatere, for hvis regning og risiko en virksomhed drives. En leverandør vil på denne måde let kunne skaffe sig oplysning om, hvem der er den økonomisk forpligtede.

Som det fremgår af næringslovkommissionens betænkning, har man under forhandlingerne i kommissionen været inde på den tanke, at man i stedet for kravet om næringsbrevet kunne foreskrive, at de næringsdrivende, forinden en virksomhed blev påbegyndt, skulle anmelde dette til folkeregisteret.

Imidlertid fandt kommissionen ikke en sådan ordning gennemførlig og pegede herved på, at det næppe ville være tilstrækkeligt, at sådanne forskrifter sanktioneres ved straf, og at det næppe vil være muligt for folkeregisterne at kontrollere, om de anmeldte næringsdrivende opfylder de for udøvelsen af næringen foreskrevne betingelser. Kommissionen anførte i øvrigt, at også den næringsdrivende, der ofte må investere betydelig kapital i virksomheden, må være interesseret i på forhånd — ved næringsbrevet — at få afgjort, om han opfylder betingelserne for at kunne udøve næringen. Hertil kommer efter kommissionens opfattelse betænkelighederne ved de undersøgelser, der kan blive påkrævet, hvis der ikke i virksomheden skal findes et næringsbrev, der klart kan vise, hvem indehaveren er, og hvem man kan holde sig til. Kommissionen fandt, at dette ikke blot ville have be-

tydning for forbrugere og leverandører til vedkommende næringsdrivende, men også for myndighederne.

Næringsbrevet benyttes i øvrigt i dag ofte til påtegninger om særlige rettigheder for indehaveren, f. eks. mesterbetegnelsen, grossererbetegnelsen, tilladelse til handel med stærke drikke o. s. v.

Det vil ikke kunne udelukkes, at en anden form for registrering end den nuværende næringsbrevinstitution vil kunne imødekomme de samme hensyn, som begrunder næringsbrevene, i hvert fald i det omfang et registreringssystem er forbundet med udlevering af kvittering for registreringen, hvilket af de foran anførte grunde måtte anses for påkrævet. Den administrative letelse ved etablering af et registreringssystem i stedet for næringsbrevsystemet må imidlertid i så fald antages at blive af mindre omfang. Man vil næppe kunne komme bort fra, at en sådan registrering bedst foretages af den pågældende lokale næringsbrevmyndighed — politimesteren (i København magistraten) — idet det vil være ønskeligt, at registreringen finder sted, hvor næringen udøves, og hvorfra tilsynet med overholdelsen af de næringsretlige bestemmelser foregår.

Den tanke har været fremme, at man for aktieselskabers vedkommende, hvor registreringen i aktieselskabsregisteret i sig selv giver ret til næringsbrev, kunne lade næringsbrevet erstattes med en registreringsattest fra aktieselskabsregisteret. En sådan ville dog for at opfylde de hensyn, der ligger bag næringsbrevkravet, forudsætte, at de enkelte forretningssteder blev anmeldt til næringsmyndigheden, og at registreringsattesten blev påtegnet herom.

Den administrative besparelse herved synes ikke at kunne opveje ulempen ved at have forskellige former for næringsadkomst efter virksomhedens organisationsform.

Der har også været peget på forslaget til den nye svenske næringslovgivning, hvor man påtænker at opgive kravet om næringsadkomst, men til gengæld vil stille krav om, at de næringsdrivende foretager firmaanmeldelse til handelsregisteret. En sådan ordning ville give en betydelig større administration end næringsbrevsordningen. Handelsregisteret må dels påse, at betingelserne

for at udøve næring er til stede, dels at det anmeldte firma opfyldte de særlige firma-retlige regler. Dette vil give en væsentlig forøgelse af administrationen, hvorved bemærkes, at der ikke er pligt til at foretage firmaanmeldelser af enkeltmandsfirmaer.

Endvidere kunne det spørgsmål rejses, om man kunne gennemføre en central registrering af næringsudøvelse i forbindelse med den kommende centrale personregistrering, som er under forberedelse i et sekretariat under indenrigsministeriet. Om en sådan centralregistrering vil kunne opfylde de særlige næringsretlige hensyn, vil der ikke på nuværende tidspunkt kunne skønnes over.

Under henvisning til foranstående, og da den administrative lettelse, der vil kunne opnås ved at gå over til et registrerings-system, efter min opfattelse må være meget begrænset, må jeg være betænkelig ved for tiden at foreslå lovbestemmelser, hvorefter en registreringspligt skal træde i stedet for den nuværende næringsbrevordning. I forbindelse hermed må jeg pege på, at med lovforslagets gennemførelse bortfalder den byrdefulde administration ved næringsbrevordningen, der for tiden har givet anledning til beklagelser, såsom afgrænsningen af de mange forskellige næringsarter, forbudet mod forening af handel og håndværk og en-butikssystemet.

Formen for næringsbrevet vil muligvis kunne simplificeres, og det kunne overvejes at ophæve kravet om gebyr for udfærdigelsen.

Spørgsmål 5:

Det bedes oplyst, hvad der nærmere skal forstås ved „personligt ansvarlige“ i næringslovforslagets § 2, stk. 2.

Svar (af 22. december 1965):

Ved personligt ansvarlige deltager i ansvarlige interessentskaber og kommanditselskaber forstås sådanne deltagere, der hæfter for selskabets forpligtelser med hele deres formue. Såfremt alle deltagerne hæfter personligt, foreligger et ansvarligt interessentskab; hvis en eller flere — dog ikke alle — af deltagerne ikke hæfter personligt, men med en begrænset del af sin formue, foreligger et kommanditselskab.

I et tidligere af næringslovkommissionen udarbejdet udkast til forslag til næringslov

var anvendt udtrykket „fuldt ansvarlige“. Dette udtryk er anvendt i § 33 i lov nr. 23 af 1. marts 1889 om handelsregistre, firma og prokura for sådanne medlemmer af et selskab, som med hele deres formue, én for alle og alle for én, hæfter for selskabets forpligtelser. I skrivelse af 13. april 1964 har justitsministeriet (lovkontoret) over for næringslovkommissionen lagt vægt på, at „det i juridisk sprogbrug helt fast indarbejdede begreb „personligt ansvarlig“ anvendes i stedet for „fuldt ansvarlig(e)““.

Der kan herved også henvises til, at udtrykket „personligt ansvarlig“ i modsætning til „fuldt ansvarlig“ også omfatter tilfælde, hvor deltagerne hæfter med hele deres formue, men kun for en del af hver forpligtelse, f. eks. hvis deltagerne hæfter med hele deres formue, men kun for en så stor del af hver fordring på selskabet, som svarer til deltagerens indskud. I et sådant tilfælde hæftes der altså ikke „én for alle og alle for én“, eller sagt med andre ord „solidarisk“, men der hæftes personligt, fordi der hæftes med den personlige formue og ikke blot med den del, der er indskudt eller lovet indskudt i selskabet.

Det vil fremgå af foranstående, at der med udtrykket „personligt ansvarlige“ sigtes til ansvaret for selskabets gældsforpligtelser og ikke f. eks. til det ansvar, som selskabets funktionærer måtte have over for selskabets ledere eller indehavere.

Spørgsmål 6:

Det bedes oplyst, hvorvidt næringslovforslagets § 7, stk. 1, vil kunne forenkles, f. eks. således at bestemmelsen affattes således:

„Retten til at drive næring bortfalder, hvis indehaveren ikke længere opfylder betingelserne for at få næringsbrev.“

Svar (af 22. december 1965):

Lovforslagets § 7, stk. 1, er formuleret i samarbejde med justitsministeriets lovkontor og tilsigter at tydeliggøre, at det, der bortfalder, alene er retten til at drive næring, hvortil der udkræves næringsbrev, og at bortfald på grund af indehaverens død er hovedreglen, men at næringsretten i visse tilfælde kan overgå til dødsboet.

Under hensyn hertil, og da der også inden for anden lovgivning, f. eks. beværterloven,

forekommer eksempler på, at næringsretten falder i arv, må jeg foretrække, at den nuværende formulering af forslaget § 7, stk. 1, opretholdes. Imidlertid kan jeg tiltræde, at den i spørgsmålet foreslåede formulering må antages på tilstrækkelig tydelig måde at udtrykke det samme.

Spørgsmål 7:

Med hensyn til den i dagspressen omtalte Tupperwaresag bedes oplyst, hvorvidt en ændret forretningspraksis gående ud på, at kunderne i stedet for at afgive ordrer på stedet modtager bestillingssedler til senere udfyldelse, må anses for lovlig i henhold til næringslovsforlaget §§ 10 og 11.

I samme forbindelse ønskes oplyst, hvorvidt det af f. eks. tæppefirmaet Thermalidor praktiserede „biografsalg“ kan anses for lovligt i henhold til de nævnte foreslåede nye bestemmelser.

Svar (af 22. december 1965):

Ved østre landsrets dom af 23. november 1965 blev den i sagen tiltalte fundet skyldig i overtrædelse af næringslovens § 29, stk. 1, ved selv eller ved andre i private hjem at have rettet henvendelse til en kreds af indbudte, for hvem man demonstrerede plasticvarer af mærket „Tupperware“, for at opnå bestillinger på de foreviste varer til senere levering.

Forbudet i udkastets § 11, stk. 1, svarer i denne henseende til forbudet i næringslovens § 29, stk. 1, og det er i ingen af bestemmelserne forudsat, at henvendelsen om bestilling kun er ulovlig, såfremt den tager sigte på bestillingsafgivelse på stedet. Forbudet går ud på, at man — bortset fra de særligt angivne tilfælde — ikke uden anmodning må rette personlig henvendelse til andre med henblik på at opnå bestilling. Da uddeling af bestillingssedler til senere udfyldelse i forbindelse med en i private hjem arrangeret demonstration må anses for et væsentligt led i forsøget på bestillingsoptagelse, vil en sådan ændret forretningspraksis efter handelsministeriets formening således ikke gøre den omhandlede virksomhed lovlig.

Et for spørgsmålet, om den af „Tupperware“ anvendte salgsmetode er lovlig, afgørende moment er, om modtagelsen af indbydelsen til at deltage i den private sam-

menkomst anses for en „anmodning“ fra deltagernes side om at få lejlighed til at afgive ordrer.

Uanset at dette spørgsmål har fundet sin foreløbige afgørelse ved en landsretsdom, vil det kunne overvejes, om bestemmelsen i næringslovsforlaget § 11, stk. 1, burde tydeliggøres f. eks. ved at bestemme, at anmodningen om personlig henvendelse skal komme direkte fra hver kunde til den næringsdrivende, således at det ikke er tilstrækkeligt, at anmodningen kommer fra den, der arrangerer sammenkomster. En sådan tydeliggørelse kunne ske ved, at man mellem ordene „forudgående“ og „anmodning“ indsætter ordet „direkte“.

Bestemmelsen vil herefter have følgende ordlyd:

„Personlig henvendelse om bestilling på varer til senere udbringning fra fast forretningssted eller på udførelse af håndværksmæssigt eller industrielt arbejde må kun finde sted efter forudgående direkte anmodning fra kunden.“

Hvad angår den af Nordisk Thermalidor A/S udøvede virksomhed med salg af elektriske varmetæpper fra forskellige biografteatre bemærkes, at virksomheden, som den hidtil er udøvet, ikke vil være lovlig efter de foreslåede nye bestemmelser, idet varer kun må afsættes fra fast forretningssted, jfr. § 10, stk. 1, 2. pkt., og fast forretningssted i § 10, stk. 2, defineres som *varige* udsalgssteder, fabriks- og værkstedslokaler samt automater.

Spørgsmål 8:

Det bedes oplyst, om det stedfindende salg af varer som f. eks. slips og kosmetiske artikler ved personlig henvendelse til de ansatte på større og mindre virksomheder er lovligt i henhold til de gældende næringsretlige regler.

Svar (af 22. december 1965):

Salg af varer som f. eks. slips og kosmetiske artikler ved personlig henvendelse til ansatte på en virksomhed vil normalt være stridende mod næringsloven.

Såfremt der foreligger en aftale mellem den pågældende sælger og en eller flere købere om, at sælgeren skal indfinde sig med varerne, vil forholdet imidlertid være lovligt, jfr. forudsætningen i næringslovens

§ 36. Det er i så fald en betingelse, at sælgeren har fornøden næringsadkomst. Er dette ikke tilfældet, vil salget allerede af denne grund være ulovligt. Ligeledes vil salget være ulovligt, hvis sælgeren af varerne retter personlig henvendelse til andre end de købere, med hvem der foreligger en aftale.

Efter lovforslagets § 12, stk. 3, vil sådant salg være ulovligt, selv om der foreligger en anmodning fra kunden.

Spørgsmål 9:

Udvalget udbeder sig oplysning om, hvilke konsekvenser der vil være forbundet med gennemførelsen af den foreslåede ændring af beværterlovens § 11, stk. 3, sidste punktum, jfr. forslaget til lov om ændringer i beværterloven § 1, nr. 9. Tillige bedes oplyst, hvad der i samme bestemmelse skal forstås ved ordene „og lignende“.

Svar (af 27. januar 1966):

Ved revisionen af beværterloven i 1958 fandt man, at der burde åbnes adgang for etablering af beværtningsdrift i stormagasiner, når sådan virksomhed kunne anses som et naturligt led i betjening af kunderne, og den ved revisionen gennemførte ændring gjorde en sådan dispensationspraksis mulig.

Begrebet „stormagasiner“ lader sig imidlertid vanskeligt fast afgrænse, og derfor har ministeriet allerede på grundlag af den hidtidige lovtekst følt sig beføjet til at meddele dispensationer i alle de tilfælde, hvor de hensyn, der lå bag den gennemførte ændring, gjorde sig gældende.

Man har således i medfør af bestemmelsen meddelt dispensation til forening af beværternæring med ret til udskænkning af stærke drikke med anden næring i i alt 26 tilfælde. Der har i de omhandlede situationer været tale om virksomheder inden for detailbranchen med et meget bredt varesortiment. Ved afgørelsen af, hvorvidt dispensation burde meddeles, har man yderligere henset til, dels størrelsen af den årlige omsætning, dels antallet af beskæftigede samt endelig butiksarealets størrelse. I de fleste tilfælde har der været tale om butikker med et areal fra 2.000-5.000 m², men i enkelte særlige tilfælde har man meddelt dispensation for så vidt angår virksomheder med arealer ned til 1.000 m².

Denne dispensationspraksis agtes fortsat fulgt, men ordene „og lignende“ foreslås indsat i det foreliggende lovforslags § 1, nr. 9, for at hjemmelen hertil ikke skal kunne omtvistet.

Spørgsmål 10:

Udvalget udbeder sig en oversigt over de problemer, der vil være forbundet med overgang til en fri registreringsordning.

Svar (af 17. marts 1966):

Efter de under udvalgets samråd med mig den 11. marts 1966 fremkomne oplysninger går jeg ud fra, at udvalget ved „en fri registreringsordning“ har en ordning for øje, hvorefter næringsbrevet for handel, håndværk og industri fra 1. januar 1970 afløses af en anmeldelse til myndighederne, uden at det i forbindelse hermed påhviler myndighederne at afgive kvittering for anmeldelsen eller at kontrollere, om betingelserne for at drive næring er opfyldt, således at alene straffesanktioner sikrer mod ulovlig næringsudøvelse.

Indledningsvis kan jeg henvise til besvarelsen af det af udvalget som nr. 4 stillede spørgsmål, hvori der er redegjort for, at den yderligere administrative lettelse, der vil kunne opnås ved at gå over til et registreringssystem, må være meget begrænset, idet allerede en gennemførelse af det nuværende lovforslag vil medføre bortfald af den byrdefulde administration ved næringsbrevordningen, der under den nuværende næringslov har givet anledning til beklagelser, såsom afgrænsning af de mange forskellige næringsarter, énbutikssystemet og forbudet mod forening af handel og håndværk.

Ved en eventuel overgang til en fri registreringsordning må man forudsætte, at der ikke skal træffes særlige foranstaltninger til at sikre, at de, der ikke er berettigede til at drive næring — f. eks. ikke har bopæl her i landet — heller ikke driver næring, idet gennemførelsen af en sådan kontrol administrativt vil blive besværliggjort ved overgang til en registreringsordning. I denne forbindelse må man også være opmærksom på, at den næringsdrivende, der ofte må investere betydelig kapital i virksomheden, må være interesseret i på forhånd at få afgjort, om han opfylder betingelserne for at kunne udøve næringen, og

at det er ønskeligt, at de, der har en berettiget interesse heri, kan få korrekte oplysninger om, for hvis regning og risiko en virksomhed drives.

Ved en eventuel afskaffelse af næringsbrevet må det i forbindelse med næringslovbestemmelsernes formulering overvejes, hvorledes der skal forholdes med hensyn til de hidtil på næringsbrevet givne påtegninger om autorisationer, mesterbetegnelse, grossererbetegnelse, tilladelse til handel med stærke drikke o. s. v. Dernæst må det formentlig i øvrigt overvejes, hvorledes en næringslov skal udformes, dels med hensyn til de bestemmelser der nu vedrører selve næringsbrevet, dels for så vidt angår bestemmelserne om spediterer, vognmænd, auktionsholdere, vekselerere og ejendoms-handlere, hvor der vil være særlige betænkeligheder ved at opgive kontrollen med næringsudøvelsen. En sådan revision af eller snarere ny udformning af en næringslov må det være yderst betænkeligt at foretage uden nærmere forhandlinger med de interesserede erhvervsorganisationer og myndigheder, som i næringslovkommissionen har taget del i udarbejdelsen af det nu fremsatte næringslovforslag.

Hertil kommer, at en overgang fra næringsbrevordningen til en fri registreringsordning må forudsætte en tidkrævende gennemgang af anden erhvervslovgivning — herunder bogføringsloven — for at ajourføre lovbestemmelser, der bygger på næringsbrevordningen. Det er ikke udelukket, at en sådan undersøgelse vil vise, at der vil være uforudsete problemer ud over dem, der umiddelbart er forbundet med næringsloven.

Spørgsmål 11:

Udvalget udbeder sig en udtalelse om mulighederne for gennemførelse af en regel, hvorefter der gives adgang til inden for en vis kortere frist at træde tilbage fra en indgået aftale om køb eller bestilling af bøger og skrifter tilbudt under omførsel.

Svar (af 23. marts 1966):

Da dette spørgsmål berører lovbestemmelser, der henhører under justitsministeriet, har jeg fundet det rigtigst at forelægge spørgsmålet for justitsministeriet, der under 18. marts 1966 herom har udtalt:

„Det er og har gennem historisk tid været dansk rets altovervejende hovedregel, at aftaler er bindende for parterne, jfr. nu § 1 i lov nr. 242 af 8. maj 1917 om aftaler og andre retshandler på formuerettens område, hvorefter tilbud og svar på tilbud (afslag eller accept) er bindende for afgiveren.

Ved § 7 i aftaleloven indrømmes der ret til at tilbagekalde tilbud eller svar med den virkning, at tilbuddet eller svaret betragtes som bortfaldet, hvis tilbagekaldelsen kommer frem til den anden part forinden eller samtidig med, at tilbuddet eller svaret kommer til hans kundskab. Bestemmelsen udtrykker den almindelige regel i dansk ret om, at et løfte bliver bindende, når løftet kommer til adressatens kundskab.

Reglen i aftalelovens § 7 begrundes med, at det er gavnligt for løftemodtageren at kunne stole på tilbud og overveje dem uden at være udsat for, at en tilbagekaldelse hindrer aftalens indgåelse. Hermed støtter det, at tilbuddet — herunder også det tilbud, som i almindelighed indeholdes i en accept — bliver bindende ved at komme til adressatens kundskab.

Det er på denne baggrund, at man må overveje, om man ved en speciel regel i næringsloven bør indrømme købere ret til i en vis kortere tid efter aftalens indgåelse at træde tilbage fra aftaler vedrørende køb eller bestilling af bøger, som forhandles ved omførsel.

Man skal i denne forbindelse pege på, at der i §§ 81 og 90 i lov nr. 243 af 8. maj 1917 om kommission, handelsagentur og handelsrejsende findes specielle regler, som indrømmer den, der handler med en agent eller handelsrejsende, ret til at tilbagekalde en afgiven ordre over for agenturgiveren eller handelshuset under forudsætning af, at tilbagekaldelsen når frem forinden eller samtidig med, at ordren kommer til agenturgiverens eller handelshusets kundskab. Dette gælder dog kun, hvis intet andet er betinget ved forhandlingerne imellem agenten og ordregiveren. Denne regel giver bl. a. den, der afgiver ordre til f. eks. en bogagent, en vis mulighed for at tilbagekalde ordren over for agenturgiveren, jfr. U. 1953. 851 (V.L.D.).

De hensyn, som kunne tale for at yde købere beskyttelse mod mere eller mindre velovervejede aftaler, gør sig næppe alene

gældende ved aftaler om erhvervelse af bøger under omførsel, men er af mere almen art. Dette taler for, at spørgsmålet tages op i en bredere sammenhæng, selv om det må erkendes, at det „overraskelsesmoment“, som vel jævnligt vil forekomme, når forbrugeren opsøges i hjemmet, hvor han normalt ikke på forhånd vil have overvejet, om han har interesse i og råd til at købe et gode som det tilbudte, gør behovet for en speciel beskyttelsesregel på dette område mere udtalt.

Man kan imidlertid pege på andre områder, hvor ganske det samme hensyn gør sig gældende, f. eks. ved husbesøg, der aflægges af forsikringsagenter eller personer, der tilbyder abonnement på eftersyn af forskellig art.

Det må derfor forekomme mindre heldigt, om man i en speciel regel i næringsloven vedrørende omførsel af bøger skaber en særlig beskyttelse for forbrugerne mod deres mindre velovervejede aftaler uden at søge dette problem løst i andre relationer, hvor de reale grunde, der måtte tale for en sådan beskyttelse, gør sig gældende på ganske samme måde og med tilsvarende styrke.

Ønsket om at beskytte forbrugerne imod uovervejede køb af goder på afbetaling var fremme under folketingets 1. behandling af det den 3. februar 1966 fremsatte forslag til lov om ændring i lov om køb på afbetaling.

Spørgsmålet blev rejst af den socialdemokratiske ordfører, fru Lis Groes, som bl. a. udtalte, jfr. Folketingstidende 1965-66, sp. 3393:

„Der er et område, hvor jeg kunne tænke mig, man måske kunne gå et skridt videre med beskyttelse, og det er i spørgsmålet, om forbrugerne kan træde tilbage fra et afbetalingskøb — det må selvfølgelig ske inden for en ganske kort frist. Vi har jo eksempler på, at der er meget energiske sælgere, der kan overbevise folk om, at de trænger til noget, og i disse tilfælde kan man frygte, at de kan blive udnyttet.“ Hun rejste derfor spørgsmål, om der skulle være mulighed for at få indført en såkaldt „fortrydelsesparagraf“. Synspunktet, der vandt en vis tilslutning hos de uafhængiges ordfører, Johan Asmussen, jfr. sp. 3401, blev imødegået af justitsministeren, som bl. a. udtalte, jfr. sp. 3404-3405:

„Rent bortset fra, at det vel næppe er i

denne lov, en sådan bestemmelse skulle indføres, nærer jeg store betænkeligheder ved at indføre en sådan regel i dansk ret; den ville bryde med århundredgamle principper i dansk ret; men naturligvis kan man overveje det som andre spørgsmål.“

Efter justitsministeriets opfattelse må det herefter forekomme betænkeligt at søge dette spørgsmål, som berører centrale dele af formueretten, løst, uden at der åbnes mulighed for en alsidig belysning og mere generel stillingtagen til problemet. En regel, som alene tager stilling til problemet i relation til omførsel af bøger, ville — lige så vel som en regel begrænset til afbetalingskøb — skabe en uheldig retstilstand, idet retsstillingen ville blive afhængig af det solgte godes art og ikke af retsforholdet som sådant. En mere generel regel, hvorefter køberen får adgang til at træde tilbage fra aftalen i en vis kortere tid efter dennes indgåelse, måtte formentlig i givet fald søges gennemført ved ændring i aftaleloven. En sådan ændring forudsætter imidlertid nøjere overvejelse på fælles nordisk plan, da aftaleloven er resultat af et fælles nordisk lovgivningsarbejde.“

Idet jeg er enig med justitsministeriet i, at det vil være betænkeligt i næringsloven at indsætte en speciel regel af det i spørgsmålet omhandlede indhold, finder jeg, at spørgsmålet om at gennemføre en sådan regel bør tages op i anden forbindelse, hvorved jeg kan henvise til min besvarelse af det af udvalget som nr. 1 stillede spørgsmål.

Spørgsmål 12:

Hvilke konsekvenser vil næringsbrevordningens bortfald eller en overgang til et registreringssystem få i tilfælde af Danmarks indtræden i fællesmarkedet?

Svar (af 9. maj 1966):

Fællesmarkedets regler om adgang til næringsudøvelse (Romtraktatens artikler 52-58) er baseret på ikke-diskriminationsprincippet. Begrænsninger i retten til at drive næring er kun i strid med disse regler, for så vidt der derved finder en forskelsbehandling sted, hvorved statsborgere (herunder selskaber) i andre medlemslande stilles ringere end etableringslandets egne statsborgere.

Den nærmere udformning af fællesmar-

kedets næringsretlige bestemmelser i henhold til Romtraktatens artikler 52-58 finder sted gennem udfærdigelse af rådsdirektiver, som følger de retningslinjer, der er nedlagt i en af rådet i oktober 1961 vedtaget „Almindelig Plan“ for ophævelse af begrænsninger i etableringsfriheden. De i denne forbindelse relevante bestemmelser i „Almindelig Plan“ fastslår, at blandt de begrænsninger, der skal ophæves, regnes sådanne bestemmelser eller praksis, der „alene for udlændinge“ gør adgangen til eller udøvelsen af en selvstændig virksomhed afhængig af en tilladelse eller udstedelse af et dokument eller af „yderligere betingelser“, d. v. s. betingelser, som landets egne statsborgere ikke skal opfylde. Hverken et krav om næringsbrev eller om andre former for registrering vil således være stridende mod Danmarks forpligtelser i tilfælde af tilslutning til fællesmarkedet, forudsat at sådanne krav stilles såvel til danske statsborgere som til statsborgere i andre medlemslande. I kraft af bestemmelserne i næringslovsforslagets § 3, stk. 2, og § 4, stk. 2, vil denne forudsætning uden videre være opfyldt også over for Tyskland og Luxembourg, der er de eneste fællesmarkedslande, med hvilke Danmark ikke allerede i dag har indgået traktater, der sikrer en sådan ligestilling med danske statsborgere.

Juridisk er formen for den registreringspligt, man vælger, således uden betydning i tilfælde af dansk medlemskab af fællesmarkedet. Det er derimod ikke udelukket, at det for danske næringsdrivende kan være en fordel at være i besiddelse af en dokumentation for deres ret til at drive selvstændig erhvervsvirksomhed her i landet. Det er ikke for nærværende muligt at overskue, på hvilke områder en sådan dokumentation kan være til nytte. Som et eksempel kan det dog nævnes, at man i adskillige tilfælde, hvor der i et eller flere medlemslande stilles særlige uddannelseskrav for udøvelsen af et bestemt erhverv, har fastsat den regel, at statsborgere fra andre medlemslande skal kunne opfylde sådanne krav ved at dokumentere, at de gennem en vis tid faktisk har udøvet nævnte erhverv i deres hjemland. Om danske næringsdrivende, der måtte ønske at etablere sig i et andet medlemsland, som stiller sådanne krav, vil kunne opfylde dette dokumentationskrav på til-

strækkelig måde ved fremlæggelse af et dansk næringsbrev, kan dog ikke på forhånd fastslås. I forbindelse med tiltrædelsesforhandlingerne må der om en række praktiske forhold af denne karakter træffes nærmere aftaler med de øvrige medlemslande og kommissionen.

Den nævnte regel om ligestilling af erhvervets udøvelse med nationale uddannelseskrav er nedlagt i nogle overgangsbestemmelser, der er fastsat i forbindelse med de af rådet udstedte direktiver om etableringsretten inden for forskellige erhverv, herunder industri, håndværk og engros-handel; den indgår ligeledes i kommissionens forslag til rådsdirektiver vedrørende detailhandelen, som endnu ikke er vedtaget. Disse overgangsbestemmelser tænkes kun opretholdt, indtil en harmonisering af medlemslandenes næringsretlige bestemmelser kan gennemføres. Det må påregnes, at det under denne harmoniseringsproces vil kunne blive nødvendigt at acceptere forskellige krav og kontrolforanstaltninger, som ikke er bekendt i dansk næringsret, således at næringsloven i tilfælde af dansk medlemskab må ændres på ny for at tage hensyn til denne harmonisering. I det omfang man i denne henseende vil tage hensyn til muligheden af et eventuelt dansk medlemskab af EEC, må dette hensyn nærmest tale for, at spørgsmålet om en eventuel omlægning af vor hidtidige næringsbrevordning (hvor til man også hidtil med fordel har kunnet knytte visse kontrolforholdsregler gennem påtegninger om forskellige forhold) stilles i bero, indtil man får nærmere kendskab til, hvilke funktioner der under et fremtidigt harmoniseret næringsretligt system i Europa må knyttes til medlemslandenes registreringssystemer.

Spørgsmål 13:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentarer til vedlagte skrivelser:

Skrivelser af 16. juni og 22. november 1965 fra Dansk Soft Ice og Iskremforening,
Skrivelse af 20. august 1965 fra Jacob Rasmussen, Textilagenturer,

Skrivelse af 7. oktober 1965 fra Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere,

Skrivelse af 15. oktober 1965 fra Forbrugerrådet,

Skrivelse af 12. november 1965 fra Cay N. Nickelsen,

Skrivelse af 18. november 1965 (m. bilag) fra Københavns Engros Grønttorv og

To skrivelser, hvoraf den ene er dateret 17. november 1965 fra Håndværksrådet.

Skrivelse af 10. december 1965 fra højesteretssagfører Felix Vang.

Svar:

Ad skrivelser af 16. juni 1965 og 22. november 1965 fra Dansk Soft Ice & Iskremforening til folketingsudvalget angående forslag til næringslov m. fl. forslag.

Foreningen ønsker, at medlemmerne må få udvidet deres hidtidige forhandlingsret. Medlemmerne har adgang til at forhandle iskrem, konfekt, chokolade- og sukkervarer på alle ugens dage fra kl. 6 til kl. 21 eller kl. 22 og ønsker nu i hele åbningstiden at få ret til tillige at forhandle mineralvand, herunder frugt- eller saftvand samt æblemost, iskremssoda, mælk, herunder chokolademælk, samt milk-shake, herunder maltet mælk, og dybfrosset frugt af enhver art samt frugtkonserves.

Efter lovforslaget vil foreningens medlemmer kunne drive deres næring på næringsbrev som handlende, håndværker og industridrivende. Dette næringsbrev vil give adgang til at drive handel, håndværk og industri af enhver art, således at alle de nævnte varer vil kunne forhandles på dette næringsbrev. Næringslovforslaget opfylder således foreningens ønske, men for at medlemmerne i så fald skal kunne holde deres butik åben i den nævnte åbningstid, vil det være nødvendigt at ændre lukkelovens § 5. Den omstændighed, at andre handlende gennem en liberalisering af den gældende levnedsmiddellovgivning har fået en udvidet adgang til i den almindelige åbningstid at forhandle spiseis, synes imidlertid ikke tilstrækkeligt at kunne motivere gennemførelse af en specialændring af lukkeloven.

Såfremt afsætningen af de nævnte varer finder sted på en sådan måde, at der er tale om salg af varer til fortæring på stedet f. eks. ved indretning af siddepladser, vil der til virksomheden tillige udkræves adkomst i henhold til beværterloven. I så fald skal lokalerne opfylde forskrifterne i de for de pågældende lokale områder gældende politi-

og sundhedsvedtægter, bl. a. med hensyn til toilet- og køkkenforhold.

Endelig bemærkes, at foreningens medlemmer i almindelighed ikke vil kunne forhandle mælk, idet der til salg af mælk fra butikker, som er beliggende i områder, der er omfattet af lov af 23. maj 1958 om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde (Storkøbenhavn, købstæderne og visse landkommuner med bymæssig bebyggelse), kræves tilladelse af kommunalbestyrelsen. Mælkeudsalgs varesortiment er begrænset, og bestemmelserne herom findes i handelsministeriets bekendtgørelse af 7. september 1962 om detailmejeriers varesortiment. Spørgsmålet om en eventuel ændring af reglerne om handel med mælk m. m. overvejes i et af handelsministeriet i indeværende år nedsat udvalg.

Ad skrivelser til folketingets udvalg ang. forslag til næringslov m. fl. forslag henholdsvis af 20. august 1965 fra tekstilagent Jacob Rasmussen, København, og af 12. november 1965 fra grosserer Cay N. Nickelsen, København.

Tekstilagent Jacob Rasmussen foreslår, at lovforslagets § 18 ændres således, at de københavnske grossererere fremtidig får ret, men ikke pligt til at være medlemmer af Grossererer-Societetet.

Grosserer Cay Nickelsen foreslår, at pligten for de københavnske grossererere til at være medlemmer af Grossererer-Societetet enten afskaffes eller udvides til at omfatte grossererere i hele landet.

Baggrunden for pligten for de københavnske grossererere til at være medlemmer af Grossererer-Societetet, en pligt der har været gældende siden 1817, er et ønske om at sikre Grossererer-Societetets fortsatte beståen under hensyn til den virksomhed, societetet udøver, særligt societetets responderende virksomhed, og den forpligtelse societetet har til at afholde udgifterne ved vedligeholdelse af børsbygningen. Man har herved haft for øje, at en ophævelse af det tvungne medlemsskab også kunne føre til, at societetet blev mindre uafhængigt end nu af de enkelte medlemmers og brancheforeningers særinteresser, hvilket kan blive til skade ikke blot for den responderende virksomhed, men også for den lange række af voldtiftsretter, som er etableret på Københavns Børs,

For så vidt angår de ovenfor rejste spørgsmål, kan jeg oplyse, at hverken den gældende lov eller lovforslaget vil være til hinder for, at Grosserer-Societetet optager frivillige medlemmer uden for København. Blandt societetets medlemmer var der i øvrigt i 1964 322 fra de københavnske omegnskommuner og 96 fra provinsen, men en betydelig del af disse er formentlig lovpligtige medlemmer, idet de tillige driver forretningsvirksomhed i Københavns kommune. Societetet har oplyst mig om, at det fra tid til anden som medlemmer har optaget provinsfirmaer, der har udtrykt særligt ønske herom, medens der aldrig har været agiteret for, at firmaer uden for Københavns kommune skulle indtræde som medlemmer af societetet.

I denne forbindelse kan jeg endvidere pege på, at der til varetagelse af fælles interesser for Grosserer-Societetets og Provins-handelskammerets medlemmer er oprettet Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, der har ligelig repræsentation fra de 2 organisationer, og som har til opgave ved samvirke mellem disse at varetage fælles interesser.

Mener man ikke at kunne følge forslaget om, at ordningen med tvungent medlemskab for københavnske grosserere oprettholdes, bør konsekvensen efter min opfattelse blive, at de særlige bestemmelser i lovforslaget om Grosserer-Societetet og om betegnelsen „grosserer“ helt bør bortfalde og ikke erstattes af andre bestemmelser. Dels må det være betænkeligt at udvide pligten til at være medlem af societetet til næringsdrivende uden for København, idet disse formentlig ikke kan have den samme interesse i et medlemskab som de københavnske grosserere, dels må det være betænkeligt lovgivningsmæssigt at give ret til et medlemskab af en sådan erhvervsorganisation, idet dette ikke er almindeligt, og da spørgsmålet om, hvorvidt foreninger eller organisationer har pligt til at optage medlemmer, må afgøres af organisationsmæssige vedtægtsbestemmelser og ud fra dansk rets almindelige bestemmelser i så henseende.

Ad skrivelse af 7. oktober 1965 fra Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere til folketingets udvalg angående forslag til

næringslov m. fl. forslag og skrivelse af 15. oktober 1965 fra Forbrugerrådet til Landsorganisationen af Danmarks Detailfiskehandlere.

Landsorganisationen ønsker, at bestemmelserne i næringslovforslagets § 12 om omførsel af varer ændres, således at de ambulante fiskehandlere foruden naturalprodukter af fiskeri samt frosne, røgede og saltede fiskevarer fortsat får ret til at omføre tilbehør til fiskevarer som f. eks. sennep, remoulade og rasp samt fiskehermetik af dansk oprindelse.

Forbrugerrådet støtter landsorganisationens ønsker, og det samme har Dansk Fiskeriforening og Vestjydsk Fiskeriforening gjort i skrivelser til landsorganisationen.

Når lovforslaget ikke har fulgt disse ønsker fra detailfiskehandelen, selv om ønskerne var fremme allerede i næringslovkommissionen, er det, fordi det er fundet rigtigst at tiltræde kommissionens indstilling om, at sådan omførsel ikke fortsat tillades for andre end de personer, der ved lovens ikrafttræden omfører disse varer. Man har herved haft for øje, at omførsel af de pågældende varer til detailsalg ligesom omførsel af en række andre fødevarer næppe vil være påkrævet eller ønskelig af hensyn til befolkningens forsyning hermed.

Imidlertid må det erkendes, at der her kan være et særligt hensyn at tage til forhandlere af de nævnte varer. Endvidere kan det være en lettelse for forbrugerne, i hvert fald på landet, at de varer, der normalt indkøbes hos en fiskehandler, også kan købes hos den ambulante fiskehandler. Herefter, og da de særlige ordensmæssige og lignende hensyn, som bl. a. ligger til grund for den foreslåede indskrænkning i omførslen af varer, næppe foreligger her, kan jeg efter omstændighederne tiltræde en imødekomme af det af foreningen fremsatte ønske.

En imødekomme af landsorganisationens ønske vil eventuelt kunne ske ved, at der som et nyt stk. efter stk. 1 i lovforslagets § 12 indføjes: „Den, der i henhold til stk. 1 alene omfører fiskevarer, kan i forbindelse hermed omføre tilbehør hertil samt fiskehermetik.“ Derimod mener jeg ikke, at en sådan udvidelse af afsætningsretten kan begrænses til fiskehermetik af dansk oprindelse, idet dette muligt vil kunne komme i strid med internationale forpligtelser.

Ad skrivelse af 18. november 1965 fra Andelsforeningen Københavns Engros Grønttorv til folketingsudvalget ang. forslag til næringslov m. fl. lovforslag.

Andelsforeningen foreslår, at lovforslaget ændres således, at man opretholder de nugældende bestemmelser, hvorefter alene her i landet bosatte personer har ret til torvehandel med visse produkter af dansk oprindelse.

Som det fremgår af kommissionsbetænkningen, har der fra gammel tid været åbnet adgang for landboerne til at drive torvehandel på købstædernes torve. Heri tilsigter lovforslagets § 14 ingen ændring, men adgangen er som anført i Andelsforeningens skrivelse udvidet til også at omfatte ikke her bosatte personer og til forhandling af tilsvarende udenlandske produkter. Bestemmelsen er imidlertid af ren næringsretlig karakter og fastslår kun, at torvehandel kan finde sted, uanset de i forslaget i øvrigt gældende næringsretlige bestemmelser, f. eks kravet om næringsbrev.

Medens forslaget således ikke kan antages at hjemle en ret for nogen til at få adgang til torvehandel, må det antages, at en sådan ret består i kraft af gammel sædvaneret, altså en ret der ikke har hjemmel i næringsloven, men er sikret ved denne lov. På grundlag af den foreslåede ændring i loven vil en sådan ret imidlertid ikke kunne påberåbes af ikke her bosatte personer eller til forhandling med udenlandske produkter.

I lovforslagets § 14, stk. 2, er der i modsætning til den nugældende lov indført en hjemmel for kommunalbestyrelsen til i samarbejde med politiet at fastsætte særlige vilkår for torvehandelen.

Om og eventuelt hvorledes ikke her i landet bosatte personer skal have adgang til byernes torve, og om og eventuelt hvorledes udenlandske produkter skal kunne forhandles på torvene, herunder Københavns Engros Grønttorv, må efter min opfattelse efter lovforslagets § 14, stk. 2, kunne foreskrives af vedkommende kommunalbestyrelse.

I givet fald vil sådanne bestemmelser for så vidt angår Københavns Engros Grønttorv formentlig kunne indgå i Andelsforeningens vedtægter. Dette må imidlertid være et spørgsmål der vedrører kommunalbestyrelsen og Andelsforeningen, og som

lovgivningsmagten ikke behøver at tage sig af.

Herefter mener jeg, at lovforslagets § 14 bør opretholdes uændret.

Ad skrivelse af 17. november 1965 m. fl. skrivelser fra Håndværksrådet til folketingsudvalget angående forslag til næringslov m. fl. forslag.

Håndværksrådet ønsker, at retten til mesterbetegnelsen kun skal tilkomme personer, der efter den hidtil gældende lovgivning har opnået mesterbetegnelsen, og personer, der fremtidig består en godkendt mesterprøve, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 360 af 17. december 1964.

Handelsministeriet går ud fra, at Håndværksrådet fortsat kun ønsker mesterbetegnelsen beskyttet på den angivne måde og ikke ønsker indgreb i den i næringslovforslaget i øvrigt fastholdte frie etableringsret, uanset at det i skrivelserne udtales, „at der bør gennemføres en obligatorisk mesterprøve, således at de unge lærer „mesterfaget“, inden de etablerer sig, hvilket vil betyde, at man undgår mange økonomiske fejltagelser, der kan blive dyre både for den enkelte og for hele samfundet“.

Disse ønsker fra Håndværksrådets side blev også fremsat over for næringslovkommissionen, og de nu fremsendte skrivelser indeholder en argumentation mod de betæneligheder, der i kommissionens betænkning er anført til støtte for at bevare den hidtidige ordning, hvorefter mesterbetegnelsen står åben for personer, der har bestået fagets svendep prøve, og som har medført, at kommissionen ikke har ment at kunne gå ind for Håndværksrådets forslag.

Spørgsmålet, om betegnelsen „mester“ er af en sådan karakter, at den bør beskyttes i det omfang, Håndværksrådet ønsker, er behandlet i næringslovkommissionens betænkning I, afsn. 112-116, s. 51-54. Jeg skal herved særlig henvise til, at mesterbetegnelsen må siges at være indgået således i almindelig sprogbrug, at en særlig eneret til at benytte denne betegnelse vanskeligt kan gives på et grundlag, som vil give betegnelsen et indhold, der afviger fra det hidtidige, og som samtidig må antages at blive forbeholdt en snævrere kreds. Der findes heller ikke i øvrigt en sådan beskyttelse af betegnelser for udøvere af de almindelige

handels-, industri- eller søfartserhverv, f. eks. købmand, fabrikant eller skibsreder, og i det omfang, erhvervsmæssige betegnelser er beskyttet, f. eks. advokat, statsautoriseret revisor og mægler, er beskyttelsen givet personer, der opfylder særlige faglige krav, og uden hensyn til deres evner til at drive erhvervet. Ganske på linie hermed er „mesterbetegnelsen“ nu knyttet til mesterens *faglige* uddannelse, og jeg vil finde det principielt betænkeligt, om benyttelsen af denne titel skulle gøres afhængig af en prøve, der overvejende tager sigte på kommercielle færdigheder som „virksomhedsledere“. Der findes ikke i dansk lovgivning fortilfælde på beskyttelse af erhvervsbetegnelser ud fra dette synspunkt. Håndværksrådets forslag vil for de nuværende mestre betyde en særlig og ikke saglig begrundet erhvervsmæssig fordel, og for forbrugerne vil en sådan nyordning i lang tid fremover ikke kunne give den tilsigtede vejledning, idet de fleste mestre i lang tid vil være mestre, der ikke har aflagt mesterprøven.

I det hele må jeg dele kommissionens opfattelse, hvorefter den ordning, som Håndværksrådet ønsker, kan indebære en risiko for en urimelig forskelsbehandling inden for håndværket i henseende til erhvervsudøvelse bl. a. ved at skabe én gruppe håndværkere, der omfatter de ufaglærte og de faglærte med svendeprove, og en anden gruppe, der omfatter de faglærte, som både har svendeprove og mesterprøve. Efter min mening er det rigtigt, når lovforslaget opretholder den nuværende ordning med én gruppe håndværkere, der omfatter de ufaglærte, og en anden, der omfatter alle de faglærte, og denne ordning har hidtil virket tilfredsstillende.

Med henblik på det af Håndværksrådet anførte om udenlandsk lovgivning vil jeg gerne bemærke, at en ordning som ønsket

af Håndværksrådet næppe vil få betydning for danske håndværksmestres adgang til at drive virksomhed i de lande, hvor en bestået mesterprøve udkræves som betingelse for etableringsret, medens omvendt forslaget ikke vil forhindre statsborgere fra de pågældende lande i at drive virksomhed her i landet, medmindre man gør mesterprøven til en betingelse for at kunne etablere sig i Danmark.

Ad skrivelse af 10. december 1965 fra højesteretssagfører Felix Vang.

I den nævnte skrivelse har højesteretssagfører Vang som advokat for Foreningen af rejsende Uldhandlere i Danmark fremsat ønske om, at de uldhandlere, der nu har ret til at omføre varer inden for ét amt i henhold til vandrebrev, fremover får ret til at omføre varer i to amter.

Efter lovforslaget vil det ikke fremtidig være tilladt at forhandle uldvarer ved omførsel, men efter § 27 får de personer, der mindst ét år før lovens ikrafttræden har haft adgang til sådan omførsel, ret til at fortsætte deres virksomhed uforandret.

Tilsvarende ønsker, som nu er fremsat, har også været fremme over for næringslovkommissionen, men kommissionen fandt det rigtigst ikke at udvide de nuværende rejsende uldhandlernes handelsområde til at omfatte to amter. Ved lovforslagets fremsættelse fulgte jeg kommissionens indstilling, idet denne ligger på linie med det almindelige synspunkt for den fremtidige næringslovgivning, at sådan omførsel af varer fortsat kun bør kunne ske i begrænset omfang, og at de nuværende muligheder for omførsel ikke bør udvides.

Under henvisning hertil må jeg finde det rigtigst, at lovforslagets bestemmelser ikke ændres.